EKİM

Bütün Ülkelerin Proleterleri, Birleşin!

TÜRKİYE KOMÜNİST İŞÇİ PARTİSİ Merkez Yayın Organı

Sayı: 320, Kasım 2019

Devrimci taktiğin sorunları

H. Fırat

*Burada **Devrimci Taktiğin Sorunları** başlığı ile yayınladığımız iki bölümlük metin, **TKİP MK** bünyesindeki yazışmaların ürünüdür. Yazışmanın ve dolayısıyla tartışmanın tüm kapsamı, **TKİP MK**'nın yakın zamanda parti örgütüne sunduğu **Partiye Rapor**'dan alınmış aşağıdaki sunumda var. Sunum burada herhangi bir özel açıklama yapmamızı gerektirmeyecek açıklıktadır*

İstanbul seçimleri ve devrimci taktiğin sorunları

11- İstanbul seçimlerine ilişkin olarak kamuoyuna açıklanan politikanın parti saflarında yer yer yol açtığı kafa karışıklığından muhtemelen tüm parti haberdardır. Bu karışıklığa ilişkin ilk bilgilerin yansıması üzerine, sözkonusu metni kaleme alan yoldaş buna ilişkin olarak iki mektup yazdı. MK bünyesinde mektupların ileri kadrolara ya da partinin tümüne de sunulması ya da aynı doğrultuda parti yayınlarında konunun incelenmesi önerileri gündeme geldi. Bu öneriler bir sonuca bağlanamadan İstanbul seçimleri gündemden çıktı. Ama hiç değilse partinin kendisi için, İstanbul seçimlerinin bazı yoldaşlarda yolaçtığı kafa karışıklığından dolayı mektupların ele aldığı konular önemini korudu.

Mektuplar MK içi yazışma kapsamında olduğu için, orijinal biçimleri özel bölümler ve açıklamalar içermektedir. Doğal olarak ileri kadrolara ya da partinin tümüne sunulmaları durumunda bu özel bölüm ve açıklamalardan arındırılacaklardı. Fakat genişletilmiş merkezi toplantıya [Ara Konferans] orijinal biçimleriyle sunuldular. Genişletilmiş merkezi toplantıdan ise mektupların özel bölüm ve açıklamalardan arındırılarak tüm partiye sunulması kararı çıktı. Duruma göre metinlerin Merkez Yayın Organı'nda yayınlanması da halen gündemde olan bir konudur.

Mektupların orijinal biçimi, genişletilmiş merkezi platforma onları kaleme alan yoldaş tarafından yeni özel açıklamalarla sunuldu. Burada yer yer bazı parti üyelerinde yaşanan düşünsel karmaşa ile buna zamanında müdahale edilememesine ilişkin olarak MK'nın kendi iç iletişimindeki bazı sorunlara yer verildi. Parti içi illegalite nedeniyle burada bunların tamamına değil fakat yalnızca aşağıya alacağımız kadarına yer verebiliyoruz.

***

Mektuplar Ara Konferans'a sunulurken yapılan açıklamadan...

(...) İstanbul İK'nın genel il raporunda yer alan aşağıdaki pasajlar, yaşanan düşünsel karışıklığın kaynağı konusunda yeterli bir fikir veriyor:

"Seçim açıklamasında ilkesel tutumumuz nesnel durum değerlendirmesi üzerinden ortaya konulmuştur. Fakat CHP ve adayının rolü daha geniş yer alsaydı ve komünistlerin sandık tutumuna vurgu yapılsaydı, tartışmalar

yaşanmazdı diye düşünüyoruz. Bunları açıklamanın zayıflığı olarak değil eksikleri olarak görüyoruz."

"Denebilir ki, bizim için seçim çalışması sandık tutumu değildir, seçimler üzerinden yoğunlaşmış bir siyasal çalışma-kampanya dönemidir. Fakat söz konusu seçim olunca, asıl olan siyasal çalışma olsa da, bunun bir parçası olarak sandık tutumunu ifade etmek de önemli diye düşünüyoruz. Başta yoldaşlarımız olmak üzere tüm çevre-çeper güçlerimiz açısından bir soru işareti oluşmaması için, sandık tutumumuzun daha net açıklanması daha işlevsel olurdu diye düşünüyoruz.

"İlimizde kadrolara yönelik olarak yapılan özel seçim toplantısında sandık tutumuna dair daha açık vurgular yapıldı. Komünistlerin hiçbir düzen partisine ve adayına çağrı yapmayacakları açıklıkla ifade edildi. Bu ifadelerin açıklamalarımızda da aynı açıklıkla olması iyi olurdu. Bunların açıklamada olmaması sebebi ile asıl öne çıkarılması gereken vurgular, tespit ve değerlendirmeler, sandık tutumu tartışmasının gölgesinde kaldı diyebiliriz.

"1975 meselesinin açılmasının ihtiyaç olduğu da ortada. 1975 örneğinin olduğu paragrafta ifade edilenler üzerinden İmamoğlu'na oy çağrısı yapıldığı en fazla tartışılan konu oldu."

Kuşkusuz ilgili metinde, bu Ekrem İmamoğlu'na oy vermek anlamına da gelmiyor ifadesi aynı açıklıkla yer alabilirdi ve belki de bu durumda yine de bazı tartışmalar olsa bile bu denli bir karışıklığa yolaçmazdı. Ama bu durumda da saptanan taktik politikanın ruhuna aykırı hareket edilmiş olurdu. Saptanan politika diyor ki, bu bizim için bir seçim değil, fakat bu vesileyle dinci-faşist iktidarın iç yüzünü sergileme fırsatıdır. 1975'de, biz o dönemin devrimcileri, hiç de kime oy verilmesi ya da verilmemesi gerektiği üzerinde durmamıştık. Biz Faik Türün'ün 12 Mart'ın eli kanlı bir işkenceci paşası olduğunu emekçi kitlelere anlatmaya bakmıştık. Bu bir seçim faaliyeti değil, 12 Mart faşizmine karşı tümüyle bir siyasal teşhir kampanyası idi.

İstanbul seçimlerine ilişkin politikamızın da özü buydu. Bizim, yani biz sınıf devrimcilerinin işi, İstanbul seçimlerini yenileyerek konumunu güçlendirmeyi, böylece giderek kalıcılaştırmayı amaçlayan dinci-faşist iktidarın iç yüzünü sergilemeye yoğunlaşmak olmalıydı. Bu bir seçim kampanyası değil, seçimin oluşturduğu özel atmosferde yürütülen siyasal bir kampanya olacaktı. Bu kampanyanın sonuçlarının seçimde kime (İmamoğlu, Maçoğlu ya da bir başkası...) yarayacağının ise esasa ilişkin bir önemi yoktu. Bizim kurduğumuz siyasal eksen üzerinden bu yalnızca bir ayrıntı idi. Önemli olan Tayyip Erdoğan'ın (Binali Yıldırım'ın değil!) kaybetmesi idi. Ve bizim kendi konumumuz üzerinden bu sonuca katkımız, dinci-faşist iktidarın teşhirine yoğunlaşmak üzerinden anlamını bulacaktı. Ama bu arada İmamoğlu'na da oy vermeyin demek, kurduğumuz ekseni gerisin geri İstanbul seçimlerine indirgemek anlamına gelirdi ki, yineliyorum, bu da saptanan politikanın tüm ruhuna aykırı olurdu.

İlgili değerlendirmenin hangi koşullarda yazıldığı birinci mektubun girişinde var. Kuşkusuz daha rahat koşullarda yazılmış olsaydı, kendini çok daha iyi anlatabilirdi ve özellikle kafa karıştırıcı olabilen belirsizlikler en aza indirilebilirdi. Olayın kendisi benim için de uyarıcı önemli bir deneyim oldu. (...)

***

Genişletilmiş merkezi platformda [Ara Konferans] mektuplar doğal olarak ilgiyle karşılandı. Katılımcı yoldaşlardan birinin toplantı üzerine yaptığı yazılı değerlendirmede yer verdiği şu düşünce, bir bakıma toplantının genel eğilimini de özetlemektedir:

"Seçimler üzerinden sunulan ek metinlerin anlamlı ve gayet açıklayıcı olduğu kanaatindeyim. Mektuplardaki çerçeveyi yayınlarımızda seçim dönemi işleyebilseydik, iç ve dış tartışmalara güçlü yanıtlar vermiş olurduk. Metinlerin partiye sunulması ve metinlerdeki çerçeve ekseninde dışa dönük çeşitli metinlerin yayınlanması anlamlı olacaktır..."

Tüm özel bölümlerinden arındırılmış

biçimiyle sözkonusu iki mektubu ekte partiye sunuyoruz. Bunun ve bu zeminde yürütülecek eğitim ve tartışmaların partide devrimci taktiğin sorunlarının daha derinden kavranmasını kolaylaştıracağını umuyoruz.

***

Birinci Mektup (23 Mayıs 2019):
Devrimci taktiğin sorunları-1

(...) "Sorunumuz"u önce somut biçimde ve sonra genel planda en kısa cümlelerle özetlemeye çalışacağım... İstanbul Seçimleri metni, bu başlığına rağmen ve daha ilk maddesinde, bu gerçekte bir kent belediyesi seçimi değil fakat siyasal bir boy ölçüşmedir artık diyor ve ekliyor: Üstelik ülke çapında! İkinci madde bu boy ölçüşmenin görünürdeki değil fakat gerçek taraflarını tanımlıyor ve bitişinde özetliyor: *"Özetle farklı türden toplumsal katmanları dinci-faşist iktidara karşı aynı heyecanda birleştiren, bir nebze olsun nefes alabilmek, giderek de bugünkü korku atmosferini parçalamak isteği ve özlemidir."*

Metnin bu iki kısa maddesinde uzun sayfalara sığdırılabilecek bir siyasal tahlilin en özet bir biçimde sunuluşu var gerçekte. İstanbul seçimlerinin tekrarlanması son derece somut bir siyasal olay. Bu olay karşında doğru devrimci bir siyasal tutum alabilmek için öncelikle onu bu somutluğu içinde tahlil edip gerçek anlamını açığa çıkarmak gerekirdi.

Yapılan budur ve hepimizin çok iyi bildiği gibi, "gerçek her zaman somuttur." Gerçekliği bu somutluğu içinde bilince çıkarmadığımız sürece, herhangi bir politik tutum saptama, dolayısıyla devrimci politika yapma şansımız da kalmaz. Devrimci ilkelerimizi ya da bakış açımızı herhangi bir biçimde somutlamak olanağı bulamayız. Böyle durumlarda "Tek yol devrim!" ya da "Çözüm devrimde kurtuluş sosyalizmde!" demek ve bununla kalmak, gerçekte hiçbir şey söylememekle aynı anlama gelir. Zira bunlar bizim devrimci stratejik şiarlarımızdır; onları birer propaganda şiarı olarak her yerde ve her zaman coşkuyla haykırabiliriz, bunu İstanbul seçimleri vesilesiyle de yapabiliriz ve yapmalıyız. Ama yalnızca propaganda yapmış oluruz. Oysa biz somut bir politik olayla yüz yüzeyiz ve Lenin'in bu gibi durumlarda özellikle gözettiği gibi, devrimci politik süreci ilerletecek ya da onun önünü açacak somut bir devrimci politik tutum belirlemek durumundayız. Zamanla kaçınılmaz olarak sekterleşecek dar bir propaganda grubu olmaktan çıkıp sınıfın gerçek devrimci partisi olabilmemiz, bu alandaki yeteneğimiz ve başarımızla sıkı sıkıya ilintili olacaktır.

Metnin ilk iki maddesi, basit bir parlamenter seremoniyle değil fakat sonuçları bakımından işçi sınıfı ve toplumsal muhalefet için de son derece önemli bir siyasal sorunla karşı karşıya olduğumuzu bildiriyor bize. Bu belirleme, bizim bu somut siyasal sorun karşısında etkin bir taraf olmamız gerektiği anlamına da geliyor.

Bunu nasıl yapabileceğimizi açıklığa kavuşturmak ya da bu somut durumda devrimci siyasal sürecin önünü açmak amacı çerçevesinde neye odaklanmamız gerektiği sorusuna yanıt bulabilmek içinse metnin 5. ve 6. maddelerine bakmamız gerekiyor. Metni ekte gönderiyorum, özel tarzda okunmuş biçimiyle. Sözü geçen maddelerdeki en önemli belirlemeleri alt alta sıralayalım:

" yenilenecek olan İstanbul seçimlerini bir kez daha kaybetmek, dinci-faşist iktidar için bu kez gerçekten sonun başlangıcı olacaktır "

"AKP, İstanbul gibi bir kentte muhtemel bir ikinci yenilgiyi göze alarak gerçekte bir kumar oynamıştır. Fakat bu onun için bir tercihten çok bir zorunluluktu. Seçimi keyfi bir biçimde iptal etmesi gücünün değil gerçekte zayıflığının bir göstergesidir. Amacı yenilenecek seçimi kazanarak bu zayıflığı bir ölçüde olsun dengelemektir. Bunu başarırsa bu onu bir dönem için rahatlatacak, içindeki çatlakları bir süre için geri plana itecektir. ***İstanbul seçimlerinin İstanbul'dan öte kazandığı siyasal mahiyet ve önem aynı zamanda buradan gelmektedir."***

"AKP, yenilenecek İstanbul seçimlerini kazanarak tüm bunların politik ve moral yükünden bir dönem için kurtulmayı hedefliyor. ***Fakat tersinden****, başvuracağı her*

türlü kirli yol ve yönteme rağmen kaybederse, iktidar meşruiyetini yitirmekle kalmayacak, yarattığı korku atmosferinde artık onarılması kolay olmayacak büyük gedikler açılacaktır. ***Böyle bir gelişmenin devrimci siyasal mücadele ve işçi sınıfı hareketinin seyri bakımından anlamı ve önemi yeterince açıktır."***

"Bütün bunlardan çıkan sonuç, zaten yeterli açıklıkta çıkarmış bulunduğunuz gibi, İstanbul seçimlerini yitirmesinin dinci-faşist iktidara onarılması zor bir büyük darbe olacağıdır. Bu tespitin bizim için anlamını ve önemini tam olarak değerlendirebilmek için yukarıdaki son cümlede dile getirilen düşünce üzerine derinlemesine düşünmek zorundayız: ***"Böyle bir gelişmenin devrimci siyasal mücadele ve işçi sınıfı hareketinin seyri bakımından anlamı ve önemi yeterince açıktır."***

Bu gerçekten herkes için yeterince açık mıdır, doğrusu bundan emin değilim. Politika yapma tarzımızdaki **yapısal zayıflık** halen de tartıştığımız ve uğraştığımız bir sorun. 8 Mart ve kadın hareketi üzerine tartışmalar kongrede bunun yeni bir örneği olmuştu ve orada yaratılan açıklıklara rağmen hala da darkafalılıkta ısrar edenler var aramızda.

Metnin 8. Maddesi partinin bu seçimlerde izlemesi gereken somut politikanın bütün bir özünü ve içeriğini veriyor, lafı dolandırmadan, herkesin anlayabileceği en açık sözlerle: *"... Sorun hiçbir biçimde Ekrem İmamoğlu'nun İstanbul Belediye Başkanlığına seçilmesi değildir. Sorun bu seçimlerde onun karşısındaki gerçek aday olan Tayyip Erdoğan'a oynadığı büyük kumarı kaybettirmektir. Dinci-faşist iktidarın yeni bir politik ve moral darbe almasıdır..."*

Bu denli açık sözler ve dolayısıyla tutum karşısında, kafa karışıklığı nereden doğuyor peki? Sizin yazdıklarınızdan bu soruya iki yanıt çıkıyor:

1- Bu tutum, Ekrem İmamoğlu'na dolaylı destek anlamına gelmiyor mu?

2- Böyle bir tutumu, "referandum sürecinde olduğu gibi sandık tutumuyla (da) birleştirmek" gerekmez mi?

İlkine yanıtım: Hayır bu tutum "Ekrem İmamoğlu'na dolaylı destek anlamına" gelmiyor. Dolaylı da olsa "destek" etkin bir tutumu ima ediyor. Devrimci bir partinin herkese mavi boncuk dağıtan ne akar ne kokar bir burjuva politikacısına "dolaylı" da olsa herhangi bir destek vermesi sözkonusu olamaz. Sorunu böyle anlamak, metindeki konuluş tarzını anlamamak demektir. Metin bu seçimin tüm önemi kimin kazandığından değil, kimin kaybetmesi gerektiğinden geliyor diyor. Kazanan İmamoğlu ya da Maçoğlu olabilir, her iki durumda da bunun esasa ilişkin bir önemi yok. Oysa dinci-faşist iktidarın kaybetmesinin önemli siyasal sonuçları olacaktır.

Elbette dinci-faşist iktidara karşı başarılı bir seçim kampanyası, sonuçta sandıkta İmamoğlu'na yarayacaktır. Ama bu bir destek değil kendiliğinden bir sonuçtur. Bunlar temelden farklı şeylerdir. İlki etkin bir tutumu, ikincisi kendiliğinden bir sonucu anlatır. Bu türden kendiliğinden etki ve sonuçlar politik yaşamın ve mücadelenin doğasında vardır. Bunlardan kaçınılamaz ve bunlardan kaygı duyarak doğru devrimci bir politikadan geri de durulamaz.

Metnin 7 Maddesi nostalji olsun diye değil fakat bu meselenin çok açıklayıcı bir tarihsel örnek üzerinden anlaşılabilmesi için bu kısacık metne yerleştirildi. 1975 Ekim'inde İstanbul'da dönemin devrimcileri Besim Üstünel için hiçbir sorumluluk üstlenmediler, ama seçimlerde onun rakibi olan Faik Türün'e karşı haftalarca süren geceli gündüzlü bir anti-faşist kampanya yürüttüler. Bunun seçim sandığı üzerinden sonuçları olduğu gibi Besim Üstünel'e yaradı kuşkusuz. Ama o somut durumda bunun bir önemi yoktu. Kimin seçileceği değil, seçilmeyeceği önemliydi. ***"Seçimlerin sonuçları dönemin devrimci mücadelesi için politik ve moral açıdan çok önemliydi.*** *Sonuçta 12 Mart'ın işkenceci faşist paşası seçimlerde ağır bir hezimete uğradı. Devrimciler seçimleri* ***12 Mart faşist cuntasıyla politik ve moral bir hesaplaşmanın fırsatı olarak kullanmışlardı."***

İkinci soruya geçiyorum. Böyle bir

tutumu, "referandum sürecinde olduğu gibi sandık tutumuyla (da) birleştirmek" gerekmez mi? Hayır gerektirmez! Zira ikisinde kurulan "sandık" farklılıklar taşıyor. İlkinde işçilere ve emekçilere, referandum sandığına gidiniz ve şu şu gerekçelerle "hayır!" deyiniz diyebiliyorduk. Herkesin "hayır"ı farklı bir anlam taşıyordu ve herkes kendi adına ve kendi anladığı anlamda "hayır" diyordu! Oysa şimdiki "sandık"ta adaylardan birinden birine "evet" demek için sandığa gidilebiliyor. İşçilere sandığa gidin ve İmamoğlu'na "evet" deyin diyemeyiz. Örneğin 1874 gibi erken bir tarihte Engels'in böyle durumlarda bunu diyebildiğini biliyoruz. 1921'de Lenin'in İngiliz komünistlerine benzer anlama gelebilecek bir tutum önerebildiğini biliyoruz. Komintern 7. Kongre'sinden sonra bunun yaygın şekilde yapıldığını, giderek işin adeta çığırından çıktığını ve Eurokomünizme varan tarihsel akıbetin tam da buralardan kök aldığın da biliyoruz. Ama biz bunu yapamayız. Çünkü biz yüz sene sonrasını yaşıyoruz, bütün bu deneyimlerin tarihsel sonuçlarını biliyoruz ve daha 1992'den beri de kamuoyu önünde açıklıkla ve yüreklilikle eleştiriyoruz. (...)

Gene de soru ortada duruyor diyeceksiniz: Sonuçta işçilere ve emekçilere sandıkta ne yapın diyeceğiz? Yanıtım çok basit: Bir şey dememiz gerekmiyor. Biz kampanyamızı tümüyle siyasal düzlemde tutup sorunun bu yanıyla ilgilenmeyeceğiz. Bu olamaz mı? Elbette olur. Nitekim 24 Haziran Cumhurbaşkanlığı seçiminde oldu bile:

"10- Seçimlerde kitlelere sonuçta sandıkta ne yapmaları gerektiğine ilişkin somut çağrı, genellikle seçim politikasının en önemli ve öncelikli yönü kabul edilir. Gerçekte bu parlamentarist bakış açısının ürünü ve ifadesi bir önyargıdır. Esas olan her zaman temel gerçekleri ve devrimci çıkış yolunu emekçi kitlelere anlatmak, onları örgütlü mücadele alanına çekmeye çalışmak, seçimlerden de tam da bu amaçla yararlanabilmektir. Ötesi güncel açıdan esasa ilişkin bir sorun değildir. Zira devrimcilere yakınlık duyan kitleler bile çoğu kere kısa dönemli kaygılar ve beklentilerin etkisi altında oylarını kullanma yoluna giderler. Dolayısıyla asıl önemli olan, seçim atmosferinden de en iyi biçimde yararlanarak, onlara anlamı ve önemini yarın çok daha iyi anlayabilecekleri gerçekleri en iyi biçimde anlatabilmektir " (***Parti Açıklaması,*** 8 Mayıs 2018)

Sorunun metin üzerinden konulan çerçevesi üzerinden size söyleyebileceklerim bundan ibaret. Metnin somut içeriğinden öteye de söyleyeceklerim var, ama yazık ki şu an vaktim yok. (...) Umuyorum ki bunu birkaç gün içinde yapar, tamamlayıcı ikinci bir mektup olarak gönderirim. Burada konu seçimler bağlamı üzerinden program-politika, strateji-taktik, devrim-reform vb. ilişkiler olacak. Engels ve Lenin değinmelerime de açıklık getirmiş olacağım. Ayrıca hatırlıyor olmalısınız, bu konuya gerçekte son kongrenin ilgili gündeminde (yerel seçimler) girmiş ve önemli bazı noktaların altını çizmiştim. Bunlara da yeniden değinmiş olacağım. (...)

İkinci Mektup (1 Haziran 2019): ***Devrimci taktiğin sorunları – 2***

Sevgili yoldaşlar...

Size geçen 23 Mayıs'ta bir mektup göndermiş, o anki zaman sıkışıklığından dolayı ekleyemediğim bazı genel hususları en kısa zamanda bir ikinci mektupla ileteceğimi bildirmiştim. Ekleyeceklerim önemli noktalar olmakla birlikte öyle uzun boylu şeyler değildi. O gün biraz daha vaktim olsaydı bunları aynı mektubun devamına bile eklemiş olurdum.

İlk mektubumdan sonra öncelikle son kongredeki konuşmama bakmam gerekiyordu. Zira tam da konumuzu ilgilendiren bazı sorunlara bu konuşmamda değindiğimi hatırlıyordum. Konuşmayı okuduğumda August Nimtz'in *Lenin'in Seçim Stratejisi* kitabına özel bir biçimde değindiğimi gördüm. Kongre döneminde bu kitabı okumuş değildim, yalnızca başlığına yansıyan konusundan hareketle atıfta bulunuyordum. Daha sonra Alman Devrimi üzerine çalışma kapsamında ilk cildinin Marks-Engels'e ayrılmış başlangıç bölümüne kabaca göz atmış, Lenin bölümüne hiç geçmemiştim.

Kongre konuşmamda içeriğini henüz bilmediğim bu kitaba başlığına yansıyan konusundan dolayı atfettiğim önemi görünce, kitabın tümünü incelemeye ve size bunun ardından yazmaya karar verdim. Size bu ikinci mektubu yazmakta gecikmemin nedeni de bu oldu.

İki cilt halinde yayınlanan kitabı nihayet inceledim. Bunu Nimtz'in öne çıkardığı bazı Lenin metinlerini yeniden incelemekle birleştirdim. Kongredeki konuşmamda bundan böyle seçim konulu tartışma ve değerlendirmelerimizi Nimtz'in derlediği bilgiler ışığında yapmak gerektiğini vurgularken yanılmadığımı da somut olarak görmüş oldum. Kitap Lenin'in seçim konulu düşünce, politika ve pratiğinin çok zengin bir sunumunu yapıyor. Üstelik Marks-Engels konulu kitabında olduğu gibi bunu da mümkün mertebe devrimci bir bakış açısıyla yapıyor. Kitabı incelediniz mi bilmiyorum (...). Her halükârda, daha önce incelediyseniz bile demek istiyorum, bu kitabı en kısa zamanda dikkatle incelemek ve bunu da, benim yaptığım gibi, Lenin'in bazı metinlerinin yeniden incelenmesiyle birleştirmek durumundasınız. Bunun çok şeyin anlaşılmasını kolaylaştıracağına ve birçok tartışmayı kendiliğinden ortadan kaldıracağına inanıyorum. Bu hatırlatma ve önerinin ardından sizlere yazacaklarımı en kısa biçimiyle sıralamaya çalışacağım.

***

Partimizin ideolojik kimliğinin şekillenmesinde program-politika, strateji-taktik, devrim-reform türünden diyalektik bütünlüğü olan ilişkileri doğru devrimci bir bakış açısıyla ele almanın çok özel bir yeri var. Çıkış dönemi metinlerimizden '90'lı ilk yıllardaki sosyalizm sorunları üzerine tartışmalarımıza, *"Program Sorunları Üzerine Konferanslar"*dan (*Demokrasi ve Devrim, Bağımsızlık ve Devrim, Ulusal Sorun ve Devrim* vb.) bu aynı döneme ait bir dizi kapsamlı polemiğe kadar bir dizi temel çalışma üzerinden bunu görebilirsiniz. Bu ilişkiler bütününün devrimci diyalektik ele alınışı, reformist sola yönelik tüm eleştiri ve tartışmalarımızın da değişmez ekseni oldu.

Aynı diyalektik ilişkiler bütünü/sorunu Parti Kuruluş Kongresi çalışmalarında da özel bir yer tuttu. Program Taslağı gündemi çerçevesinde, özellikle de programın *"Acil Demokratik ve Sosyal İstemler"* ile *"Emeğin Korunması"* bölümleri üzerinden çok hararetli tartışmalara vesile oldu. Konu devrim-reform ilişkisi, bu kapsamda devrimci bir programda reform istemlerine yer olup olmadığı idi. Programda acil istemlere yer verilmesine karşı çıkan yoldaşların dayanağı tarihsel deneyimlerdi; programın bu bölümünün sonradan kendi içinde amaca dönüştürülerek reformizme geçişe dayanak yapılabileceği kaygısı taşıyorlardı, Erfurt Programı'na dayanan II. Enternasyonal partilerini ve daha sonraki bir tarihsel aşamada komünist partilerinin sosyal-demokratlaşmasını doğuran süreci, buna örnek olarak gösteriyorlardı. (...).

Sözkonusu diyalektik ilişkiler bütününü ele alış üstünlüğünü seçim konulu değerlendirme ve polemiklerimiz üzerinden de görebilirsiniz. Seçimlere katılmak ama bunu tam da devrimci bir bakış açısıyla yapmak bile kendi başına bunun bir ifadesidir. Seçimlerden ve burjuva temsili kurumlardan devrimci amaçlarla yararlanmanın anlamı, kapsamı ve sorunları üzerine hacimli metinlerimiz var. Birçok temel önemde sorun bu metinlerde işlenmiş bulunuyor. Öte yandan bazı sorunlar üzerinde bugüne kadar gereğince durulmadığı da bir gerçek. Kongrede yerel seçimler gündemi kapsamında biraz buna işaret etmeye çalışmış, bu sorunların kapsamını örneklemiş, bugüne kadar neden gündeme gelmedikleri üzerine açıklamalarda bulunmuştum.

Bu aynı kapsamda, ilki ilkesel düzeyde bir ele alışa, ikincisi yönteme ve üçüncüsü günümüz Türkiye'sindeki özgün duruma ilişkin olmak üzere üç sorundan sözedeceğim.

İlkinden başlıyorum. Seçim konulu metinlerimizin hemen hepsinde, Lenin'den alınma temel önemde bir düşüncenin ısrarla yinelendiğini görürsünüz: *"Komünistler için seçim çalışmaları tümüyle devrimci sınıf mücadelesine ilişkin genel hedef ve görevlere tabidir; onlar seçim atmosferinden, kitleleri devrimci hedeflere kazanmanın, onların birliğini, örgütlenmesini ve mücadelesini*

bu doğrultuda geliştirmenin bir olanağı olarak yararlanmaya bakarlar. Bu çerçevede, kitlelerin karşısına düzenin yasallık cenderesine ve seçimlere uyarlanmış güdük seçim platformları ve bildirgeleriyle değil, kendi bağımsız devrimci sınıf programlarıyla, bunun döneme uyarlanmış ve güncel devrimci görevlere bağlanmış popüler açıklamalarıyla çıkarlar." (H. Fırat, ***Seçimler ve Sol Hareket***)

Bu pasajda hem burjuva düzen koşullarında seçimlere katılmanın **amacı** ve hem de bunun **platformu** tanımlanmaktadır. İlk cümle amacı ortaya koymakta ve ikincisi, bu amacın güvencesine, yani "bağımsız devrimci sınıf programı"na, seçim çalışmasına bu program üzerinden katılmanın önemine işaret etmektedir.

Devrimci bir partinin seçim çalışmalarına her halükârda kendi bağımsız programıyla katılması ilkesel önemdedir. Bu en temel, tartışılamaz ve vazgeçilemez olan husustur. Seçim ittifakları, blokları vb. durumlarda bile bundan hiçbir biçimde taviz verilemez. Şu veya bu devrimci partiyle koşulların gerektirdiği bir seçim ittifakı ya da bloku ya da belli adaylar üzerinden işbirliği pekala gerçekleştirebilirsiniz. Fakat çalışmanızı ve kampanyanızı her durumda kendi programınıza dayalı olarak bağımsız biçimde yürütmek zorundasınız.

Sorunun bu ilkesel yönü bizde uzun yıllar boyunca döne döne işlendi. Reformist sola karşı mücadele ve seçim dönemlerinde kendini gösteren tasfiyeci cereyanlara göğüs germe ihtiyacı bunu özellikle gerektirdi. Somut durumlarla gündeme gelmediği için bugüne kadar üzerinde durulmayan ve bu nedenle de pek bilinmeyen konu ise seçimlerde şu veya bu yönde, şu veya bu adaya yönelik olarak oy kullanmak sorunudur. Bu stratejik amacın ışığında tümüyle somut bir sorundur. Dolayısıyla ilkeyi değil taktiği ilgilendirmektedir. Seçimlerde yürütülmesi gereken propaganda-ajitasyonun içeriğinden, yani stratejik olandan taviz verilemez. İlkesel katılık bu alana ilişkindir. Ama temsili kurumlara aday seçimlerinde, yani oy kullanımında duruma göre belli tavizler verilebilir ya da esneklikler gösterilebilir. İlkesel katılık-taktik esneklik de bir diyalektik ilişkidir ve buradaki örnekleme bu açıdan yeterince açıklayıcıdır.

İlkesel olanla taktik olan arasındaki ayrıma ilişkin olarak söyleyeceklerimi bunlarla sınırlıyorum. Bundan ötesi için sizlere bir kez daha, Marx, Engels ve Lenin'in sorunu genel planda ve somut tarihsel durumlarda nasıl ele aldıklarına dair bize geniş bir tarihsel sahne üzerinden çok zengin bir malzeme sunan August Nimtz'in iki ciltlik kitabını öneriyorum.

Değinmek istediğim ikinci sorun yönteme ilişkindir. Daha somut olarak, o çok iyi bildiğimiz, "somut durumun somut tahlili" sorunudur. Taktik esnekliği hangi durumda ve neden göstermeniz gerektiğini ancak somut durumun somut tahlili üzerinden açıklığa kavuşturabilirsiniz. Öte yandan taktik esneklik elbette başı boşluk demek değildir. Taktik esnekliğinizin sınırlarını bir kez daha ilkesel yaklaşımlarınız ve stratejik amacınız belirler. Sorunun esası, belirli somut durumlarda stratejik devrimci amaca uygun düşen tercihin ne olduğunu netleştirebilmektir. Referandumdaki "hayır" tercihi bu türden bir somut durum tahlilinin ürünüdür. Aynı şekilde İstanbul seçimlerine ilişkin tutum da. Somut durumun somut bir tahlilini yapıp stratejik devrimci amacın gereklerini buna dayalı olarak belirleme yoluna gitmezseniz eğer, her duruma giden ya da uyan bazı genel kalıpları tekrarlamaktan öteye gidemezsiniz. Stratejik gerçekler etrafında dönenir durursunuz, bu da politik yaşamda size bir arpa boyu yol aldırmaz. Stratejik devrimci amaçlarınıza başarıyla ilerlemek olanağından ilelebet yoksun kalırsınız.

Tarihin halen gördüğü en büyük devrimci kabul edilen Lenin'in yaklaşımları ve tarihsel pratiği bu konuda çok zengin ve çok öğreticidir. Denebilir ki Lenin ilkelerde katılık ile taktik esnekliğin cisimleşmiş halidir. Ama eğer ilkini ikincisiyle birleştirmeyi başarmamış olsaydı, tarihe mal olmak bir yana bir hiç olarak kalırdı. Kongre konuşmamda örnekler vermiştim. "Savaşa karşı iç savaş!" demek yürekliliğini gösteren bir tek oydu. Ama birkaç istisna hariç dönemin tüm seçkin

Bolşevik önderlerini şaşkınlık içinde bırakarak Brest barışını savunan ya da NEP'i gündeme getiren da oydu. Devrimci yükseliş döneminin boykotçu cazibesinden kurtulmakta zorlanan yoldaşlarını Duma seçimlerine katılmanın önemi konusunda ikna etmeye çalışan, bunun için *"Boykota Karşı"* olarak bilinen bir kitapçık bile yazan yine oydu.

Her durumda aslolan, stratejik devrimci amaca sarsılmaz bağlılıktır. Birbirinden çok farklı durumlarda bu amaca ulaşmayı ya da onu korumayı olanaklı kılan her neyse, bunu somut durumun somut tahliliyle bulup çıkarmasını bilmek gerekir. Lenin'in üstünlüğü buradaydı; çoğu durumda en yakın yoldaşları için bile şaşırtıcı ve sarsıcı olabilen taktik esnekliğinin gerisinde bu vardı. Tersinden, çok özel yeteneklere sahip seçkin bir teorisyen kabul edilen Buharin'de olmayan da buydu. Diyalektik ilişkiler bütününün olağanüstü önemini anlayabilmek için, Lenin'in vasiyetinde Buharin hakkındaki yargısını hatırlayalım. O partimizin seçkin bir teorisyenidir diyor ve hemen ardından ekliyordu: Ama teorik düşünceleri ancak çok ciddi kayıtlarla kabul edilebilir, çünkü o hiçbir zaman diyalektiği çalışmadı. Nitekim Buharin'in sürekli zikzaklar çizmesi, en soldan en sağa savrulması rastlantı değildir.

"Taktikleri olmayan strateji zafere giden en uzun yoldur. Stratejisi olmayan taktikler ise yenilgiden önceki gürültüdür." (**Sun Tzu**). Çinli bilge bunu tam ikibinbeşyüz yıl önce söylüyordu. Dile getirilen, devrimci siyasal mücadelenin en tayin edici sorunu olan strateji-taktik ilişkisinin bütün bir özünden başka bir şey değildi. Parti olarak bu derin diyalektik düşüncenin ikinci cümlesinin anlamını kuşkusuz çok iyi biliyoruz. İçinde şekillendiğimiz tarihsel dönem ve gelişim sürecimizin gerekleri bizi sorunun bu yanının uzmanı haline getirdi desem yeridir. Ama ilk cümledeki derin anlam konusunda aynı şeyi söyleyebilecek durumda değilim. Oysa burada bütünsel bir düşünce var. "*Stratejisi olmayan taktikler"* ile *"Taktikleri olmayan strateji*", bir arada bu bütünselliğe bir vurgudur. Doğru devrimci konum ve tutum strateji-taktik ilişkisini bütünlüğü içinde kavramak olduğuna göre, kendi payımıza zayıf yönümüz üzerinde, dolayısıyla da *"Taktikleri olmayan strateji zafere giden en uzun yoldur"* sözlerinin anlamı üzerine ne kadar çok düşünürsek o kadar iyi etmiş oluruz.

Değinmek istediğim üçüncü noktaya, "günümüz Türkiye'sindeki özgün duruma" geçiyorum. İkinci nokta, yönteme ilişkin formül, yani "somut durumun somut tahlili", tartıştığımız sorun sözkonusu olduğunda, tam da günümüz Türkiye'sindeki özgün duruma açıklık getirmek ihtiyacı demektir. Bu konuda sözü uzatmam gerekli değil sanıyorum. İstanbul Seçimleri konulu parti metni ile size 23 Mayıs tarihli ilk mektubum, bu konuda söylenebileceklerin hemen tamamını zaten içeriyor. Bu nedenle burada söyleyeceklerim özel bir noktanın altını kalınca çizmenin ötesine geçmeyecek.

TKİP VI. Kongresi Bildirgesi'nin ***"Türkiye: Düzen Siyaseti"*** başlıklı IV. Bölümü'nün ilk alt başlığı (***Dinci-faşist iktidar bloku)***, ikinci paragrafında şunları söylemektedir: *"AKP çatısı altında birleşmiş dinsel gericilik, 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında faşist MHP ile bir iktidar bloku oluşturdu. Türkiye'yi burjuvazi adına halen bu dinci-faşist güç koalisyonu yönetiyor. Ordusu, bürokrasisi, polisi, yargısı, istihbaratı, eğitim kurumları, diyaneti, medyası ve elbette cumhurbaşkanlığı, hükümeti ve meclisiyle tüm iktidar, Türkiye Cumhuriyeti devleti denilen o devasa aygıt, halen tümüyle bu güç koalisyonunun elinde, yönetiminde ve denetimindedir."*

Bu paragrafı şöyle de özetleyebiliriz: Bugünün Türkiye'si, örneğin 1970'lerin faşist "Milliyetçi Cephe" örneğinde olduğu gibi, basitçe dinci-faşist bir hükümet tarafından değil, fakat devlete hakim dinci-faşist bir iktidar bloku tarafından yönetilmektedir. Bu, bugünün Türkiye'sinin en özgün yönlerinden biridir. Fakat bu henüz güncel gerçeğin tamamı değildir. Tabloyu bütünlüğü içinde görebilmek için bu ikinciyi izleyen üçüncü paragrafa da bakmamız gerekir:

"Fakat elinde tuttuğu muazzam güce ve hala da sahip olduğu önemli kitle desteğine rağmen, bu güçler koalisyonu ve

onun kurmaya çalıştığı yeni rejim, henüz oturmuşluktan ve dolayısıyla istikrardan yoksundur. Hassas ve kırılgan dengelere dayalıdır. Aradan geçen yıllara rağmen hala da esneme yeteneği gösterememesi bunun bir göstergesidir."

Sözü uzatmam gerekmiyor. Bu iki temel önemde tespit, İstanbul seçimleri üzerine politik tutumun temelidir. Umarım gerekli bağlantıyı kurmak sizler için herhangi bir güçlük taşımıyordur. Günümüz Türkiye'sinde "dinci-faşist parti-devlet" olgusu ile onun yerleşik hale gelmek sancısı/çabası gözetilmeden, doğru devrimci bir taktik politik hat saptamak/izlemek olanağı olamaz. Bugün AKP-MHP bloku hükümet değil devletin ta kendisidir; bu durumu kalıcılaştırmakta zorlansa da ve bu nedenle halen elinden gelen herşeyi yapsa da… Buna, günümüz Türkiye'sinin bu en temel siyasal gerçeğine dayanmayan hiçbir taktik politika isabetli olamaz.

Bunu tamamlayan ve belki daha iyi anlaşılmasını kolaylaştıracak olan bir başka noktaya geçiyorum. **VI. Kongre Bildirgesi**'nin yukarıda sözü edilen IV. Bölümü'nün son paragrafı şunları söylüyor:

"Dinsel gericiliğin çatı partisi AKP, onun temsil ettiği zihniyet, ideoloji, kültür, bunların maskelediği toplumsal güçler, sınıfsal çıkarlar ve sermaye grupları, cemaat ve tarikatlardan vakıflar ve derneklere kadar bin türlü oluşum, örgüt ve kurum, günümüz Türkiye'sinin en katı gerçeklerinden ve mevcut kapitalist düzenin en temel yapıtaşlarından biridir. Dolayısıyla tüm bu yapı ve ilişkileriyle dinsel gericiliğe karşı mücadele, kurulu sermaye düzenine ve emperyalizme karşı mücadelenin ayrılmaz bir parçasıdır. ***Şimdiki özel konumu ve yönelimi ona karşı mücadeleye de ayrı bir anlam ve önem kazandırıyor olabilir.*** *Fakat bundan hareketle onu kendi başına bir hedef haline getirmek, böylece dinsel gericiliğe karşı mücadeleyi emperyalizme ve sermaye düzenine karşı mücadeleden kopartmak, devrimci konum ve kimliği yitirmek demektir."*

Burada dinsel gericiliğe karşı mücadeleye stratejik bir bakış açısı var. Korkarım ki çoğu durumda kafaları karıştıran, tam da bunun stratejik bir bakış açısı olduğu gerçeğinin unutulmasıdır. Oysa bu tespitlerin içinde bir de bu vesileyle vurgulamış bulunduğum (boldladığım) özel bir kayıt var: ***"Şimdiki özel konumu ve yönelimi ona karşı mücadeleye de ayrı bir anlam ve önem kazandırıyor olabilir."*** Stratejik bakış açısını tanımlayan bir pasaj içinde ikincil önemde kalan bu alt tespit, güncel durum sözkonusu olduğunda, çok özel bir önem kazanır. Çünkü sözkonusu olan, halihazırda içinde bulunduğumuz koşullara, dolayısıyla taktik politikaya ilişkin temel önemde bir tespittir.

Dikkatinizden kaçmış mıdır bilemiyorum. Ama gerek **16 Nisan Referandumu**'na ve gerekse **24 Haziran Seçimleri**'ne ilişkin parti açıklamalarında, bu taktik tespit özel bir biçimde yinelenmiş, her seferinde ona birer koca paragraf ayrılmıştır. Partinin referanduma ilişkin açıklamasının 4. Maddesinin son paragrafı, vurgulu bir biçimde buna işaret etmektedir:

"Dinci faşist hareketin 15 Temmuz'la birlikte kurmaya yöneldiği ve referandumla da taçlandırmak istediği yeni siyasal düzen, işçi sınıfı ve emekçiler için dizginsiz, engelsiz, kuralsız ve keyfi bir yönetim anlamına gelmektedir. Hedeflenen toplumu süreklileşen OHAL koşullarında KHK'larla keyfi ve kuralsız biçimde yönetmek olduğuna göre, bunun ağırlığını ve acısını herkesten çok işçiler ve emekçiler çekeceklerdir. Bu, kuralsız ve keyfi bir sömürü cehennemi demektir. Dinci faşist kliğin tüm kesimleriyle işbirlikçi büyük burjuvaziye en büyük vaadi de budur. Tayyip Erdoğan 'başkanlık sistemi' biçimi içinde işçi sınıfı ve emekçiler karşısında sermayenin 'demir yumruğu' olmaya soyunmaktadır. Ve zaten işin bu yönünü, AKP propagandası sermaye çevrelerine yönelik olarak incelikli bir biçimde işlemektedir de. Fakat yazık ki halen önplana çıkan ideolojik-kültürel değerler çatışması görünümü üzerinden üstü kolayca örtülebilen en katı gerçek de budur."

Aynı konuda 24 Haziran Seçimleri'ne ilişkin parti açıklamasının 9. Maddesinde şunlar söylenmektedir:

"Günümüz Türkiye'sinde halen keyfi ve kuralsız bir tek adam rejimi egemen.

Dinci-faşist iktidarın gündemdeki seçimler üzerinden asıl amacı, bu durumu pekiştirmek ve olanaklıysa kalıcılaştırmaktır. Güncel planda dinci-faşist iktidara karşı mücadelenin özel önemi buradan gelmektedir. Komünistlerin seçim dönemi çalışması, esas hedefi dinci-faşist iktidar olan, ama bu iktidar ile kurulu düzen arasında organik ilişkiyi göstermeye özel bir biçimde yoğunlaşan bir siyasal kampanya halinde yürütülecektir. Sermaye kodamanları önünde OHAL'i kullanarak grev hakkını tümüyle gasp etmiş bulunmakla övünen bir 'sermaye diktatörü' ile yüz yüzeyiz. 16 Nisan referandumu için ileri sürülen temel şiar bugün de aynı ölçüde güncel ve işlevselidir: 'Sermayenin diktatörüne de diktatörlüğüne de HAYIR!' Sermayenin diktatörü ile diktatörlüğüne bir arada vurmalı, ikisi arasındaki organik ilişkiyi işçiler önünde tüm açıklığı ile ortaya koymalıyız."

Umuyorum ki bütün bunlar yeterli bir fikir vermiş, partinin politik tespitleri ile saptadığı politik hat arasındaki bütünlüğü ve tam uyumu göstermiştir.

***

İlk mektubumda, Engels ve Lenin'in, zaman zaman taktik esnekliği aşırıya ya da bizim bugünkü bilincimizle kabul edebileceğimiz sınırların ötesine vardırdığına işaret etmiştim. Oportünist çarpıtmalar ve spekülasyonlar karşısında tam bir Engels savunusu ortaya koyan August Nimtz, kitabının ilk cildinde ve Marx-Engels'e ayrılmış bölümde, bize şu bilgiyi veriyor:

"Son olarak 1874 Reichstag seçimlerinin sonuçları ulaşılabilir hale geldiğinde, Engels üç hafta öncesinden, işçi sınıfı partileri açısından iki turlu seçimlerde doğru davranışa dair fikrini onaylamıştı: '[Ö]nce kendi adamlarımıza oy veririz ve sonra, eğer adayımızın ikinci turda kazanamayacağı açıksa, kim olursa olsun hükümetin muhaliflerine oy veririz.' Engels'in bu ikinci tur stratejisinden vazgeçtiğine dair hiçbir kanıt yoktur." ***(Lenin'in Seçim Stratejisi-1***, s.58)

Öyle anlaşılıyor ki Nimtz'in kendisini bile şaşırtmış gibi görünen (son yorum cümlesi bunu akla getiriyor) bir aşırı esneklik örneği Engels'inki: "kim olursa olsun hükümetin muhaliflerine oy veririz." Oysa biz, "hükümet"ten öte halen devletin ta kendisi olan AKP-MHP iktidar bloku karşısında, "kim olursa olsun"u desteklemiyoruz ve destekleyemeyiz de.

Kaldı ki bizim sorunumuz oy vermek de değildir. Bizim sorunumuz, günümüz Türkiye'sinde boğucu bir siyasal atmosferin kaynağı haline gelen ve iktidarını kalıcı hale getirmek için bazı kritik eşikleri aşmak için uğraşan dinci-faşist bir iktidar blokuna karşı kendi konumumuz üzerinden direnmek, ona bu fırsatı vermemek için kendi cephemizden yapılabileceklerin azamisini yapmaktır. Bizi 23 Haziran seçimlerinin İstanbul düzeyindeki parlamenter sonuçları değil fakat Türkiye düzeydeki siyasal sonuçları ilgilendirmektedir. Biz bir seçim kampanyası değil fakat devrimci bir siyasal kampanya yürütmekle yüz yüzeyiz denmesinin nedeni de budur. İstanbul Seçimleri konulu parti açıklamasının tüm ruhunda ve özel olarak da 9. Maddesinde ısrarla söylenen de budur:

"Tıpkı 1975'te olduğu gibi bugün de devrimciler için sorun hiç de bir seçim kampanyası değil, fakat gündemdeki seçimleri kullanarak dinci-faşist iktidara karşı etkili bir siyasal çalışma yürütmektir. Bunu temel toplumsal-siyasal sorunlar eksenine oturtmak, böylece dinci-faşist iktidarın emperyalizmin ve sermayenin hizmetindeki icraatlarını sergilemektir."

*(***Ara not:** *Eğer "işçi sınıfı partileri açısından iki turlu seçimlerde doğru davranış" gibi genelleştirilmiş bir ifadenin uzantısı olmasaydı, Engels'in "hükümet" sözüne takılmazdım. Zira dönemin imparatorluk Almanya'sında "hükümet", hiç de bildiğimiz türden parlamenter bir hükümet değildi. Kayzer'in atadığı ve görevden alabildiği, parlamentonun ise hiçbir biçimde dokunamadığı türden bir hükümetti. Yani açıkça imparatorun güdümünde, onun istek ve iradesine tabi bir icra organıydı. Bu, sözkonusu olan o günün Almanya'sı olunca,*

Engels'in vurgusunu hafifletiyor. ...)

Nimtz okuduğunuzda, Engels denli olmasa da, Lenin'den de Duma seçimleri süreçlerinde benzer "esneklik"ler görebileceksiniz. Örneğin şu sözler Lenin'e ait: *"Bir parlamenter sistemde sıklıkla daha az liberal olana karşı daha çok liberal olan partiyi desteklemek gerekir Örneğin, oylama zamanlarında vb. böyle bir tutum, sosyal demokrasinin sınıf partisinin bağımsızlığını zerre kadar zedelemeyecektir."* (***Lenin'in Seçim Stratejisi - 1***, s.153) 1906'da bunları söyleyen Lenin, 1921'de İngiliz komünistlerinden seçimlerde, devrimin yeminli düşmanı ve burjuvazini sadık uşağı Macdonald'ın desteklenmesini isteyebiliyordu.

Bunlar ölçüsü kaçan örnekler olabilir. Ama ben bunlara, taktik esneklik denilen alanda, devrimci dünya görüşünün kurucularının bile işi nereye vardırabildiklerini örneklemek için işaret ediyorum. Benzer tutumları tekrarlayalım diye değil, fakat ola ki "kafamızdaki bazı kalıplar"ın kırılmasını bir parça kolaylaştırır umuduyla. (Tırnak içindeki ifadeyi, kongrenin kadın hareketi gündemi tartışmalarında B yoldaş kullanmıştı. Bence bazı yoldaşlarımızın siyasal sorunları anlamakta zorlanmalarını çok iyi anlatan bir ifade ve zaten yoldaş da tam olarak böyle bir bağlamda kullanmıştı.)

Aynı konuda Nimtz'in kitabından bir pasaj daha aktararak ve bunu da önemli bir noktaya bağlayarak mektubumu bitirmek istiyorum:

"En önemlisi, politik gerçeklik RSDİP'ye parlamenter çalışmanın 'tekdüze hayat'ını dayattığında, Lenin böyle bir Dumada Kadetlerin vekilleriyle birlikte çalışmanın neye benzeyeceğini broşüründe tahayyül etmeye başlamıştı. 'Bu koşullar altında, parlamentoda daha sağdaki tüm partilere karşı Kadet Partisini desteklemek zorunlu görevimiz olacaktır. O zaman da (eğer iki turlu seçim söz konusu olursa) sonraki turda... bu partiyle yapılacak seçim ittifaklarına kategorik olarak karşı çıkmak yanlış olacaktır. Dahası var. Parlamentoda (Kara Yüzler gibi) gerçek, utanmaz gericilere karşı [Oktobristler olarak bilinen, meşrutiyeti savunan ılımlı liberaller] Şipovnikleri bile desteklemek sosyal demokratların görevi haline gelecektir.' Bu durumda, Lenin'e göre, 'gericiliği yalnızlaştırmak için' ehvenişer liberallerle yapılacak geçici seçim ittifakları - 'Mart 1850 Çağrı'sının diliyle 'birlik değil ittifak- mubah olacaktı." (***Lenin'in Seçim Stratejisi -1***, s. 160)

Yinelemiş olayım: Bütün bunlarla amacım size ustalarımızın taktik esneklikte işin ucunu kaçırdıklarını göstermek ya da işte örnek alınması gereken davranışlar bunlar demek değil. Bunları, çok daha farklı bir şeyi, devrimci siyasal mücadele ve devrimci taktik çizgi konusundaki en önemli ve belirleyici noktayı vurgulamak üzere aktarıyorum (Nitekim Nimtz'in kendisi de devrimci bir tutumla tüm kitabı boyunca bunu yapıyor).

Gerek Engels'in ve gerekse Lenin'in, bize aşırı esnek gibi görünen en uç hallerde bile değişmez ve şaşmaz temel kaygıları, verili somut durum ya da koşullardan **devrimci siyasal süreci ilerletmek ve stratejik amaca başarıyla yürüyebilmek üzere** en iyi bir biçimde yararlanmaya çalışmaktır. Demek ki sorun, genel doğruları ya da soyut ilkeleri yararsız bir biçimde yineleyip durmak değil, fakat devrimci süreci ilerletmek, stratejik amaca yakınlaşmak, bunda başarılı olabilmek içinse her somut durumda koşullardan bu amaç doğrultusunda en iyi biçimde yararlanmaktır. İngiliz komünistlerine Macdonald'ı destekleyin derken de Lenin'in tüm amacı ve kaygısı buydu. Burada bu tutumun sözkonusu amaca uygun düşüp düşmediği tartışması tümüyle ayrı bir konudur ve bunun yanıtı soyut muhakemeyle değil fakat tarihsel pratik üzerinden verilebilir (*Komintern Üzerine Değerlendirmeler -1*'de yapılmaya çalışılan da budur).

Yineleyerek bitiriyorum: Taktik bir siyasal çizgi saptanırken, somut bir sorun karşısında somut bir siyasal tutum alınırken, yapılması gereken nihai hedefi ya da stratejik olanı boş bir söz kalıbı gibi yineleyip durmak değil, fakat stratejik amacı gözönünde bulundurarak, "somut durumun somut tahlili" üzerinden, bizi bu amaca gerçekten yakınlaştıracak tutum ve tercihleri bulup açığa çıkarmaktır. (...)

TKİP VI. Kongresi tutanakları...

Sendikalar ve sendikal bürokrasiye karşı mücadelenin sorunları-1

Nm: Sendikalar ve sendikal bürokrasi üzerine hazırladığımız komisyon metni birbirini bütünleyen üç temel başlıktan oluşuyor. Metin tüm delegelere verildiği için, sunumda belli başlı noktalara değineceğim.

'60'lardan '90'lar sendikal hareket

Bugün sendikal hareketin geneline icazetçi uzlaşmacı bir anlayış hâkim. Dahası bu çok köklü bir kültür haline gelmiş durumda. Türkiye'de sendikal hareketin yasal olarak mücadele sahnesine çıkması, devletin sendikal mücadeleyi kontrol altına almak için attığı bir dizi adımla birlikte gerçekleşmiştir. Uzun yıllar boyunca devletin icazeti altında gelişen bir sendikal hareket gerçekliğimiz var. Yer yer mevcut sendikal hareketin sınırlarını zorlayan girişimler olsa da, bunlar kurulu sendikal düzen tarafından ezilmiş ve sindirilmiştir.

'60'lı yılların ikinci yarısında tabanda biriken mücadele dinamiklerinin bir sonucu olarak DİSK kurulmuş, bu çıkış mevcut sendikal düzende önemli bir kırılma yaratmış, bunun sınıf mücadelesine olumlu etkileri '70'li yılların ikinci yarısını kapsayan devrimci yükseliş dönemi boyunca görülmüştür. 1980 askeri faşist darbesi ve sonrasında hayata geçirilen uygulamalarla ise, sendikal hareketin mücadeleci birikimi ezilmiş ve yok edilmeye çalışılmıştır. Bu süreç '90'lara kadar sürmüştür. Reformist sendikal anlayışla saldırılar göğüslenememiş, Avrupa sendikal hareketinin uzlaşmacı işbirlikçi çizgisi Türkiye sendikal hareketine taşınmıştır. Türkiye sendikal hareketinin ilerici birikimi, deneyimi, mücadele anlayışı-kültürü böylece tümden silikleştirilmiştir.

Sendikal hareketin devlet tarafından ezilmesi, solda yaşanan kırılma ve bunların açığa çıkardığı arayışlar, sendikal hareketi de derinden etkilemiştir. Bunların yanı sıra başka bir dizi etkenle şekillenen sendikal anlayış ve yapılarla karşı karşıyayız.

Sendikal hareketin bugünkü tablosuna baktığımızda, aşılmayı bekleyen önemli sorun alanları olduğunu görüyoruz. Sendikaların önemli bir kısmı bürokratik kastlaşmış yapılarıyla işçi sınıfını kontrol altında tutmanın araçları olarak iş görüyor. Devlet ve sermaye sendikal alana, sınıfı kontrol altında tutmak, sınıf bilincini köreltmek ve gerici emellerini rahatça hayata geçirmek için doğrudan müdahalelerde bulunuyor. Bu müdahaleler AKP iktidarı döneminde daha da artmış durumda. İşçi ve emekçilere gerici ideolojileri, gerici düşünüş ve yaşam tarzını sistematik olarak taşıyorlar. Bugün işçi sınıfı bilinç çarpıklığının yanı sıra kültürel ve ahlaki olarak da ciddi bir kuşatma altında. Biz sınıfa sınıf bilinci kazandırma hedefiyle hareket ederken meselenin bu yanıyla da mücadele etmek zorundayız. Bu gerici kuşatmayı kıramadığımızda alacağımız sonuçlar sınırlı kalacaktır. Gerici ideolojiler, kültür vb.'nin sınıf üzerindeki etkilerine karşı mücadele etmek, sınıf mücadelesinde mesafe almada önemli bir yerde duruyor.

İşçinin eylemi ve bilinci geliştirilmedikçe…

Meselenin diğer yanı sendikal bürokrasinin konumu ve misyonudur. Bürokratik anlayış yönetim kademeleriyle sınırlı değildir. Bunu bugün mücadeleci olduğunu iddia eden sendikalarda bile görebiliyoruz. Bu anlayışın temsilcileri bir dizi öncü ilerici işçiyi de etkisi altına almıştır. Bu anlayışın ürünü olan işleyiş, bürokratik kastın yukardan aşağı doğru örgütlenmesi sonucunu karşımıza çıkarıyor.

Burada şu sorun açığa çıkıyor. Biz dönem dönem sendikalara işleyiş öneriyoruz, fabrika komitelerine dayalı bir işleyiş esas alınmalı diyoruz. İşçilerin enerjisi, dinamizmi ancak böyle açığa çıkarılabilir diyoruz. Fakat işçilerin eyleminde ve bilincinde ilerleme sağlamadan bu türden bir işleyişi hayata geçirmeye çalışmak sonuçsuz kalmakta, bir kısır döngüye dönüşebilmektedir. Oluşturulan komitelerdeki işçiler açık bir bilince sahip değilse, attığımız adımlar bir yerde tıkanıyor, komiteler bürokrasinin işçileri kontrol organına dönüşebiliyor. BMİS'in TİS komitelerinde olduğu gibi. TİS komiteleri kuruldu. Bürokratlar bunu işçilere ve kamuoyuna biz demokratik işleyişe sahibiz biçiminde sunabildiler. Fakat gerçekte işçilerin geri bilincinden de yararlanarak, bu komiteleri kendi tutum ve tercihlerini hayata geçirmenin zeminine dönüştürdüler. Dolayısıyla, anlayış ve işleyiş ilişkisini doğru kurmak gerekir. Ancak sağlam anlayışa dayalı bir bilinç açıklığı sağladığımızda bir işleyişin gerçek zeminini bulabileceğini akıldan çıkarmamalı ve sürekli işlemeliyiz.

Diğer bir mesele şu. Sendikal hareketin verili geriliği, gericiliğin saldırılarıyla da birleştiğinde, sınıfın kısa vadede çıkış yapmasının olanaklarını sınırlıyor. Bunu gözetmeli ve buna uygun adımlar atmalıyız. Temsil ettiğimiz değerleri, sınıf mücadelesini ileri taşıyacak mücadele anlayışını doğru pratikle bütünleştirerek, bunu geniş işçi kesimlerine, özellikle de öne çıkan işçilere taşıyabilmeliyiz. Öne çıkma potansiyeli olan işçileri bu zemine kazandığımızda, daha güçlü bir çıkışın adımlarını atabiliriz. Meselenin bu yanına yüklenmeliyiz.

Sınıf dönemsel çıkışlar yaşayabiliyor. Öne çıkan işçileri kuşatamadığımız durumda ya da önden temaslarımızın olmaması halinde, anlık patlamalar olarak yaşanıp kısa vadede sönümleniyorlar. Sınıf mücadelesinde kalıcı izler bırakamıyorlar. Kalıcı izler bırakması, deneyimlerin daha geniş işçi bölüklerine taşınması, ancak öncü işçilerin kazanılmasıyla mümkün. Sınıf çalışmamızın önemli sorun alanlarından birinin öne çıkan işçileri kazanamamak olduğunu hep vurguluyoruz. Bu sorun üzerinde önemle durmamız gerekiyor.

Sendikal hareketin "uzman" kadrosunun ikili rolü

Sendikalarda "iş barışı" ya da "uzlaşmacılık" olarak ifade edilen anlayışlar sağlam köklere sahip. Bunda Türkiye sendikal hareketinin yapısal sorunları ve Avrupa'dan taşınan bozucu anlayışlar önemli bir yerde duruyor. Sendika bürokratlarının yanı sıra bu kastın bir parçası olarak sendikalarda çalışan uzman, aydın vb.'leri bu anlayışların yaygınlaşmasında önemli bir role sahipler. Sınıf hareketinin yükseldiği dönemlerde kısmen ilerici bir rol üstlenseler ya da bir takım anlamlı araştırmalar yapsalar da, pratikte genellikle sendikal bürokratik kastı meşrulaştıran, mevcut bürokratik anlayışların sınıfa nasıl taşınacağının teorisini yapan bir misyonla davranıyorlar. Bu aydın, uzman vb.'lerini de sendikal bürokrasiye karşı verdiğimiz mücadelede doğru yere oturtmalıyız. Bunların anlamlı katkılarından faydalanmak, sınıf hareketindeki bozucu etkilerinin üzerine ise güçlü biçimde gitmek gerekir. Sınıfın ileri kesimlerini bu konuda bilinçlendirmek ve eğitmek önemli. Zaten bürokratik kast sınıf kitlelerinde ciddi bir bozucu etki yaratıyor. Aydın ve uzmanlar da bu işin bir parçası olarak, icazetçi-uzlaşmacı anlayışların teorisini yaparak kitleler nezdinde meşrulaştırmaya hizmet ediyorlar. Bu da üzerinde durmamız gereken meselelerden biri.

Partinin sendikalara bakışını toplama maletmeliyiz

Vurgulamak istediğim diğer bir nokta,

öncü potansiyeli siyasal olarak kazanmak ve sınıf içinde öncü bir birikim oluşturmaktır. Bunu başardığımızda sınıf mücadelesinde daha güçlü adımlar atabiliriz. Bu vurgu bir önceki sunumun da temel vurgularından biriydi. Ancak burada şöyle bir sorun alanı var. Biz bunu yaparken, öncelikle kendi dünya görüşümüzü, sınıf mücadelesine ve sendikalara bakışımızı güçlü biçimde partinin toplamına ve çeperine maletmeyi başarabilmeliyiz. Mevcut birikimimiz çalışma içindeki yoldaşlar tarafından yeterince kavranamadığında hatalar yapılabiliyor, basit sorunlar karşısında mekanik tutumlar alınabiliyor. Partinin sendikalara bakışını ve deneyimlerini toplama maletmek zorundayız. Bunu başardığımızda, partinin çizgisini, birikimini geniş işçi ve emekçilere taşımakta daha hızlı mesafe alabiliriz. Bunu başarmak demek, devrimci sınıf hareketi yaratma iddiasının bir alanı olarak sendikal alanda devrimci sınıf sendikacılığı çizgisini hâkim kılma çabasını güçlendirmek demektir.

Devrimci sınıf sendikacılığı konusunda bizim önemli bir birikimimiz var. Bunun en somut ifadesi "Greif kriterleri"dir. Bu kriterler bizim sendikal mücadeleye yaklaşımımızın esası ve bütünlüklü ifadesidir. Biz bu bütünlüğü içselleştirip derinleştirebilirsek, sendikal alanda önemli bir mesafe alabilir, bu alana güçlü müdahalelerde bulunabiliriz.

Üzerinde durmamız gereken konulardan biri de sendikal alandaki tıkanıklığa müdahale sorunudur. Bu alandaki darlığımızı aşmak için ideolojik, politik ve pratik mücadeleyi bütünlüklü olarak vermeliyiz. Politik ve pratik mücadele konusunda çok zorlanmıyoruz. Fakat ideolojik mücadele alanında yeterli değiliz. Bu alanda yaşayacağımız gelişimle, partinin toplamında açıklıklar sağlayabiliriz. Bu gelişim aynı zamanda politik ve pratik alanda yapacağımız hataları azaltacaktır. Sınıf mücadelesinin temel ilke ve kriterlerini işçi ve emekçilere taşımamızı kolaylaştıracaktır.

Sendikal bürokrasiye karşı mücadele...

Nk: Bence partinin sendikalar ve sendikal bürokrasiyle, onun farklı kesim ve katmanlarıyla ilgili daha somut değerlendirmeler yapması bir ihtiyaç. Sendikalarla ilişkiye girerken ve sendikal bürokrasiye karşı mücadele ederken zaman zaman zaman sekter tutumlara düşebiliyoruz. Konunun önemi buradan gelmektedir. Bu açıdan daha yerli yerine oturan tanımlara ihtiyacımız var diye düşünüyorum. Elbette sendikal bürokrasiye söylenecek çok şey var. Karşı karşıya kaldığımız pek çok örnek var. Sınıfı kötürümleştiren, mücadele dinamiklerini boğan bir tablo olduğu açık. Bürokrasiye karşı mücadelenin hatlarını iyi belirlemek zorundayız.

Alanımızda sınıfın karşı karşıya kaldığı saldırılara karşı anlamlı örnekler de var. PETKİM-Star rafinerisinde yer değiştirme saldırısı vardı. İşçiler PETKİM'de üretimi yavaşlatarak direnişe başladılar. Üç gün sürdü ama uzlaşma sağlanamadı. Petrol İş Genel Başkanı geldi, tescillenmiş bir AKP'li. Sakinleştirmeye çalışıyordu, aslında satmaya gelmişti. İşçiler bunu anladılar ve adamın üzerine yürüdüler. Bu adam çok hükümran biri ama işçilerin bu tutumu karşısında ne yapacağını bilemedi. İşçide bu potansiyel var, kendisini koruma mücadelesi sağlıyor bunu. Bu dinamizmi söndüren ne oldu? Alt kademe sendikacılar, içerdeki sosyal demokrat işçiler, gerilim olmasın, çözmeye çalışalım derken, o süreç heba oldu.

Bizim bu alanlara müdahale imkânlarımız kısmen de olsa var. Ama nereden nasıl yürüyeceğimizi iyi bilmek zorundayız. Öncülerle birleşebilmenin imkânlarına bakmalı ve bu anlayışı işçiler nezdinde deşifre eden bir çalışma örgütlemeliyiz. Bunu dengesinin nasıl kuracağımızı tartışmalıyız.

An: Sendikal bürokrasisi çok önemli bir sorun. Bu yeni de değil. Türkiye'de 1946 sonrası dönemde sosyalistlerinin kurduğu ve kısa süre sonra kapatılan sendikalar dışta tutulursa, Türkiye'de sendikacılık Amerikan eksenli geliştirildi. 1952 yılında kurulan Türk-İş'in yöneticileri uzun yıllar CIA ile çalıştılar. Sürekli mektuplaşıyorlar, arada karşılıklı ziyaretler var. *"İşçi Sınıfı, Sendikalar ve Siyaset"* adlı kitapta bu ilişkilerin belgeleri var. O dönemden başlayan böyle bir uğursuz işbirliği var.

Ancak '60'lı yıllarda sınıf hareketinin gelişimi ve Türk-İş barikatını parçalamasıyla son derece önemli bir adım olarak DİSK'in doğuşunu görüyoruz. Devlet ve sermaye güdümlü sarı sendikacılığa karşı mücadele '70'li yıllarda yeni boyutlar kazandı.

12 Eylül sonrasında '89 bahar eylemlerini başlatanlar Türk-İş üyesi işçilerdi. DİSK henüz yeniden açılmış değildi. Bu işçiler '70'li yılların öncü işçi kuşağıydı. '90'lı yıllarda dinci gericiliğin bu alana el atmasıyla, sınıfın yapısındaki değişim hız kazandı. Hak-İş geçmişte de vardı ama güçsüz ve marjinaldi.

AKP iktidarının sendikal hareket üzerinde tam denetim politikası

Yerel yönetimleri ele geçirdikten sonra sendikalara el atan AKP, ilk etkili hamleyi İstanbul'da Belediye-İş üzerinden yaptı. Hizmet-İş'i kullanarak İETT işçilerinin yıllarca toplu iş sözleşmesi yapmasını engelledi. Sanırım 2000 yılıydı. O dönemde başlayan, günümüzde yeni boyutlar kazanan dinci-faşist iktidarın sendikalara müdahalesi daha da yoğunlaşacaktır. İktidar yıldan yıla müdahaleyi daha ileri boyutlara taşıyor. Bunu farklı kurumlar üzerinde de denediler (Tabipler Odası, Baro, TMMOB) ancak başaramadılar. Çünkü odalarda eğitimli, laiklik konusunda duyarlı bir kesim var.

Kamu alanında kendi sendikalarını kurdular. Baskı, tehdit ve rüşvetle yığınla üye yaptılar. İnsanları çaresizliğe sürükleyip üye olmaya zorladılar. Şimdi sırada işçi sendikaları var. Sendikalara 600 bin yeni işçi üye olmuş ve bunların çoğu Hak-İş'i "tercih" etmiş.

Buradan şuraya geleceğim. Diktatörlüklerin şöyle bir özelliği var. Devletin zor aygıtını ele geçirmekle yetinmiyorlar, sendikaları, meslek odalarını vb. ele geçirmeye ya da kendi güdümlerinde yeniden kurmaya çalışıyorlar. AKP artık fabrikalara dönük özel politikalar geliştiriyor.

Bu yeni durum, sendikal bürokrasinin oynayacağı uğursuz rolün önümüzdeki süreçte daha etkin bir boyut kazanacağına işaret ediyor. Halihazırda bürokratik kast uzlaşıyor, satıyor, ihanet ediyor vb. Dinci faşist dikta ise bu kastı sınıfı doğrudan kontrol altında tutmanın aracına dönüştürmeye çalışıyor. Bu olgu, bürokratik kasta karşı mücadeleyi bu yeni durumu gözeterek ele almayı zorunlu kılıyor.

Bu mücadele iki boyutta yürütülebilir. Birincisi sendikalarda konumlanan bu kastın sermayenin Truva atlarından oluştuğunu, sermaye sınıfının organik parçası olduklarını anlatarak sınıfsal konumlarını işçiler nezdinde görünür kılmak. İkincisi, bürokratik kastın sınıfa, sınıf hareketine dönük saldırılarda kolaylaştırıcı rolünü, sermaye ile suç ortaklığını ortaya koymak. Örneğin grev yasaklanıyor, tek bir bürokrat buna karşı çıkıp bir şey söylemiyor. Oysa grev hakkı olmayan bir işçi, "savaşa tüfeksiz sürülmüş asker" gibidir. Buna rağmen bürokratik kast kılını kıpırdatmıyor.

Hak-İş zaten iktidarın paravanlarından biridir. Türk-İş yönetimi de iktidarın payandalarından oluşuyor ve bunu da alta doğru yaymaya çalışıyor. Petrol-İş'e yönelik çaba bunun örneğidir. Petrol-İş kendi içinde dinamik, hatta üyeleri bakımından denebilir ki Türkiye'nin en ileri sendikası. PETKİM, TÜPRAŞ gibi işletmelerdeki işçiler meslek yüksek okulu ya da meslek lisesi mezunlarından oluşuyordu. Genelde daha eğitimli, daha politik bir işçi profili vardı. Buna rağmen AKP bu sendikanın yönetimini sonunda ele geçirdi. Bunu mümkün mertebe Türk-İş'e bağlı diğer sendikalar için de uygulamaya çalışacaklar.

DİSK'te belki bunu yapamazlar. Bundan dolayı DİSK'i kötürümleştirme politikası izliyorlar. Onlar da sınıf mücadelesinden kaçıp burjuvaziyle uzlaşmayı esas alalım diyorlar.

Tüm bu olgular sendikal bürokrasiye karşı mücadelenin kapsamını genişletiyor.

Sunumda sözü edilen ilerici sendika uzmanlarına yaklaşımda daha dikkatli bir tutum izleyebiliriz. İddiaları ile davranışları arasındaki kaba tutarsızlıkların üzerine gidebiliriz. Onlara, "Madem ilerici olduğunuzu iddia ediyorsunuz, madem işçi sınıfından ve emekçilerden yanasınız, o halde buna uygun davranmakla yükümlüsünüz; bunu yapmadığınız yerde, savunduğunuzu söylediğiniz değerleri çiğnemiş ve sermayeye hizmet etmiş olursunuz" diyebiliriz. Bu sorunu duruma göre daha

genel bir çerçevede ele alabileceğimiz gibi, somut olarak karşımıza çıktığı alanlarda özgünlüğü hesaba katan somut yöntemler de geliştirilebilir. Yine de bu tür sorunları her durumda sendikal kasta ve onun uzantılarına karşı mücadele kapsamında ele almak gerekir. Dolayısıyla önümüzde sendikal bürokrasiye karşı mücadelede giderek genişleyen bir alan bulunuyor.

Sendikal bürokrasiye karşı mücadelenin sorunları

Ym: Yoldaşın vurguladığı noktanın çok önemli olduğunu düşünüyorum. Biz bunu, sendikaların ve diğer kitle örgütlerinin ele geçirilip bunların düzenin dayanağı haline getirilmesini, tarihsel olarak faşist rejimlerde görüyoruz. AKP'nin çıkarttığı genelge bu açıdan çok önemli.

Ama sendikalara dönük müdahale bununla sınırlı değil. Bundan önemlisi, daha genel planda sendikalar eliyle sınıf kitlelerinin gerici politikalara alet edilmesi. Bu durum derinleştikçe, sorun sendikal bürokrasi sorunu olmaktan çıkıyor. İşçi örgütleri doğrudan militarist örgütlere çevrilmeye çalışıyor. Birinci sorun bu. Buna sendikal bürokrasinin aldığı yeni bir biçim mi diyeceğiz, evrimin doğal bir sonucu mu diyeceğiz, her ikisini mi diyeceğiz? Sonuçta bu, önemli bir olgu. Türkiye'de sendikal bürokrasi çok uzun zamandır var. Bürokrasiyi aşabilecek dinamikler değişik dönemlerde ortaya çıktı. Bürokrasi bu dinamikleri boğdu, bunları yaparken de kurulu düzenden destek aldı. Ama bu olguların hiçbirisi kendi başına sendikaları bir işçi örgütü olmaktan çıkarmadı. Bürokrasi tartışmalarında ilk işaret etmek istediğim olgu budur.

İkincisi, bürokratik anlayış ve teamüllerin olağan sınırlarını aşarak mafyatik biçimler kazandığı durumlar, artık ileri diye bilinen sendikalarda dahi çok rastlanır bir hal aldı. Örneğin BMİS artık sadece bürokratik çark içerisinde teslim durumda değildir. Onu mafyatik biçimlerde yeniden üretmektedir. Ve durum gayet olağanlaşmıştır. Bugün BMİS'te yönetim her istediğini yapabilmekte, beğenmediği temsilciyi görevden almakta, muhalif işçileri patronla anlaşıp işten atmaktadır. Tüm bunlar alenen yapılmaktadır.

Üçüncü olarak gedik açma meselesine değinmek istiyorum. Sendikal bürokrasiyi belli mevziler üzerinden zorlamak, bu mevziler ele geçirerek buradan ciddi gedikler açmak dün daha mümkündü. Bugün bu çarkın içerisinde bu tür gedikler açmanın, bir yerlerde sendika yönetimlerine gelerek, bir yerlerde ilerici işçileri destekleyerek ya da kendi bağımsız gücümüze dayanarak bunu yapabilmenin daha zor hale geldiğini düşünüyorum. İçerden biriktirme ve içeriden müdahalenin imkanları daha da daralıyor. Ya sizi hemen dışarı atıyorlar ya da mevcut çark içinde eritmeye çalışıyorlar.

Dün sendikal muhalefet platformları, alt kademe bürokrasinin muhalefet anlayışına dayansa da, sonuçta bir anlam ifade ediyorlardı. Biz onların sınırlarına her zaman işaret ediyorduk. Siz sendikal bürokrasiye karşı açık bir programa sahip değilsiniz, alt kademe bürokrasi olarak sendikal bürokrasiye tepkiden ibaretsiniz diyorduk. Ama sınırlı da olsa bunun bir anlamı vardı. Şimdi bunlar da etkisini kaybetmiş durumda. Çarkın içine giren hemen herkes ya gözü dönmüş bir bürokrata dönüyor ya da reformist pasifizmin savunucu solcu bir sendikacıya. Bizim her ikisine karşı daha sistematik bir mücadele yürütmemiz gerekiyor.

Varacağım nokta şu. Dün bazı mevzileri ele geçirememek bizim zaafiyet alanımızdı, ama bugün çok güçlü dayanaklar yaratmadan bu çarkın içinde nefes almamız bile zor. Biz sendikal hareketin yeniden inşa edilmesi gerektiğini daha güçlü savunmalı, ara yollara sapmamalı, gündelik bakmamalı, yeterince güçlü dayanaklar yaratmadan çarkın içine girmenin yaratacağı sorunlara daha fazla kafa yormalıyız. Greif Direnişi deneyimi bu konuda tutacağımız yol konusunda çok önemli dersler barındırmaktadır.

Sendikalar hala sınıfın en önemli mücadele ve örgütleme aracıdırlar. Ama biz dünkü bakışla, girelim sendikalarda örgütlenelim, belli mevzileri ele geçirelim, bu mevzilere belli insanları koyalım, hatta yer yer esnek ittifaklar

yapalım gibi noktalarda daha dikkatli olmalı, bunun tehlikeleri konusunda açık bir bilince sahip olmalıyız.,

Bunu böyle bırakarak ikinci bir konuya geçmek istiyorum. Sendikal örgütlenme çalışmaları fabrika çalışmalarımız için önemli bir araç. Ama bazen bu alana çok sıkışıyoruz. Sendikal çalışmayı biraz ekonomist ölçüler üzerinden değerlendirme yolunu tutabiliyoruz. Örneğin bir fabrikanın toplu sözleşme sürecinin düşük bir zamla sonuçlanmış olması her şeyin başı sonu olabiliyor bizim için. Bazen işçi razı oluyor, biz geri sözleşme diye ortalığı birbirine katıyoruz. İşçinin bilinci bu, o kadarına rıza gösteriyor. Biz bunu ortaya koyalım ama daha ötesi için daha güçlü bir bilince ve örgütlenmeye gerek olduğunu gözetmeden, bu gerçekliğe yoğunlaşmadan, hareket planları önermeyi genel bir davranış biçimi haline getirmeyelim. Biz, gerekçemiz ne kadar doğru olursa olsun, işçileri kafasına yeterince oturmayan bir mücadeleye soktuğumuz zaman, onları sadece kırmış oluyoruz. İşçileri başka açılardan geliştirmeden, yeterince hazırlamadan kaldıramayacağı durumlara sokmuş oluyoruz.

Diyeceksiniz ki, bizim bu açıdan çok az örneğimiz var. Evet çok az örneğimiz var. Ama bizim dışımızda çıkmış örneklere de böyle yaklaşıyoruz. Oysa sınıf hareketinin durumu belli, sendikal hareketin durumu belli, bizim sınıf içindeki maddi gücümüz belli. Tercihler iyi yapılmalı. Bizim sendikalara dönük müdahalemizin esas yönlerinden biri kendi maddi dayanaklarımızı güçlendirmektedir. Elbette işçinin geri bilincine takılamayız. Ama işçiyi zorlayacağımız alan, onunla politik ilişkimizin geliştirilmesi alanıdır. Yoldaş ifade etti; biz bazı noktalarda tavizkar da olabiliriz, bunlar ilkesel olmayan, iktisadi mücadeleye ilişkin alanlardır dedi. Ben de buna katılıyorum.

Sendikal bürokrasinin tabandaki dayanakları

Ms: Sendika bürokrasisinin kendi tabanında yarattığı etki üzerinde durmak istiyorum. Metal Fırtınası döneminde teşhir olmuş Türk Metal çetesine duyulan taban tepkisi çok açık gözüküyordu. Ama bu her zaman böyle olmuyor. Bunu petro-kimya sektöründe çok açık görüyoruz. Sendika bürokrasisi tabanda kendi taraftarlarını yaratmış durumda.

Örneğin Petrol-İş İstanbul 1 No'lu şube seçimlerinde bu çok açık görüldü. AKP'li bir şube başkanı var. Tabanda öylesine bir ağ yaratmış ki, bu sayede işçiler neyi savunduklarını bilmeden onu destekliyorlar. Ne söylersen söyle, savunma mekanizmasıyla yaklaşıyorlar. Söylenenleri doğru bulanlardan da bir tepki alamıyorsunuz. Kocaeli hattında Lastik-İş'in örgütlü olduğu fabrikalarda yaşananlar da benzer. TİS süreçleri doğru işletilmiyor, nitelikli sözleşme imzalanmıyor. Buna dair bir şeyler söylemeye çalıştığımızda hiçbir tepki alamıyoruz. Ya da coşkuyla başkanı alkışladıkları, sözleşmeyi olumladıkları bir tablo yansıyor. Bunlar gösteriyor ki sendikal bürokrasi gerçekten tabana da nüfuz etmiş durumda. Bu, işçilerin geri bilinci, kültürel olarak gelişkin olmamaları gibi bir dizi etkenle bağlantılı kuşkusuz. Türk Metal örneği ise olumlu bir durumu, tabanın bürokrasiye tepkisinin açığa çıktığını gösteriyor.

Petro-kimya önemli bir sektör. Özellikle büyük lastik fabrikalarında nitelikli işçilerin çalıştığı ve sirkülasyonun yoğun olmadığı fabrikalarda tablo böyle. Tabii bürokrasinin tabana etkilerini de kategorize etmek gerekiyor. Bazıları hiç sorgulamadan bunu yapıyorlar. Solcu, demokrat olarak kendini ifade edenlerin sözde alternatif çabaları ise kendilerine çark içinde bir yer bulmak üzerinden oluyor.

Sendikal bürokrasiye karşı mücadele ederken, onun tabandaki etkisini dikkate almak gerekiyor. Sadece bürokratlara söz söylemek değil, taraftarlıklarını yapan işçilere de net biçimde seslenebilmek, onların geri tutumlarını da mahkûm edebilmek gerekiyor. Çünkü bazen "onlar işçi, onlara söz söylemeyelim" kaygısıyla hareket edebiliyoruz. Biz bunu zaman zaman tartışıyoruz. Bu gibi konularda net olmamız gerekiyor. Burada önemli noktalardan biri, dışardan seslenmemizin yarattığı sıkıntıdır. Dışardan kişiler olarak çok ciddiye alınmayabiliyoruz. Bu da içerde olmanın önemini gösteriyor.

TKİP VI. Kongresi tutanakları...

Sendikalar ve sendikal bürokrasiye karşı mücadelenin sorunları-2

Cn: Sendikalar ve sendikal mücadele konusunda geçmişten bugüne partinin hayli kapsamlı değerlendirmeleri var. En önemli metinler dönem dönem parti yayınlarında yayınlanıyor da. Hatırladığım kadarıyla en derli toplu ve genel esasları içeren değerlendirmeler Parti Kuruluş Kongresi'nde yapıldı.

Greif Direnişi'nin dersleri

Sınıf örgütlenmesinin bir biçimi ve mücadelenin bir aracı olarak sendika, tarihsel planda bakıldığında da, günümüz Türkiye'sinin kısır süreçleri üzerinden bakıldığında da, vazgeçilmez bir mücadele aracıdır. İşçi sınıfının iktisadi ve sosyal mücadelesinin en temel aracıdır. En geri bilince sahip işçiler arasında meşruiyetini koruyan bir örgütlenmedir. Şu ana kadar yerine başkası da konulabilmiş değil. Zamanında söz konusu değerlendirmelerde de ifade edildiği gibi, Türkiye'de sendika aygıtı bir ağ olarak sınıfı denetlemenin aracı haline getirilmiş bulunuyor. Aracın kendisi değil ama aracı ele geçiren yapı aslında sermayenin uzantısı bir yapı. Bunu böyle görmek durumundayız, ki zaten vurgulanan bu.

Bizim mücadelemiz, sınıf mücadelesini geliştirme çabamız her aşamada bu ağalarla hesaplaşma, bu şebekeyi parçalama boyutunu da içermek zorunda. Bunun en ileri örneği bence Greif'tı. Greif, ne yapılabileceğinin, işçilerin sendikal bürokrasiye karşı mücadeleye kazanılıp kazanılamayacağının, bunda başarılı olup olamayacağımızın turnusol kâğıdı oldu. O yapıyı toplamda anlamak bakımında da, o yapıyla nasıl mücadele edileceğini göstermesi açısından da böyle bu.

Tartışmalarda da geçtiği üzere, en çok zorlandığımız, geçmiş süreçlerde de en çok karşımıza çıkan sorun alanlarından biri şudur: Biz sendikal alanı tutmuş bu yapıyla nasıl mücadele edeceğiz veya bu yapı en solcusu da içinde bir şebeke olarak karşımıza çıktığında nasıl tutumlar alacağız? Bazen bu konuda çok sekter tutumlar alabiliyoruz, bazen de çok temelsiz beklentilerle hareket edebiliyoruz.

Şunu sıklıkla gözden kaçırabiliyoruz: İşçiyi sendikal bürokrasi konusunda daha en baştan kazanamadığımız zaman, işçileri ilk harekete geçirebildiğimiz süreçlerde onlara sendikal bürokrasiyle ilgili bilinci aşılayamadığımız zaman, neredeyse bütün sendikal örgütlenme deneyimlerimiz kırılmayla sonuçlanıyor. Geçmişte Beybi Çuval, son olarak Greif bunun az sayıdaki istisnalarındandır. Bu deneyimlerde şubedeki, işyerindeki, hatta en soldaki de dahil tüm uzantılarıyla bu şebeke bir bütün olarak ele alınmış, daha en baştan bu şebekeye karşı bir mesafe ortaya konulmuş ve bu bilinç açıklığı üzerinden bir örgütlenme süreci inşa edilmiştir. Sonuçları gerçekten farklı olmuştur. O deneyimler bugün incelense, bir dizi özgün yan taşıdıkları görülecektir.

Örneğin Greif bize ne gösterdi? En solda görünen sendikacılar (örneğin Belediye-İş yönetimi ya da orayı tutan siyasal anlayış) bile son kertede utanç verici tutumlar alabildiler. Bu anlayışın DİSK-Tekstil'deki "uzman" insanı, bizim uluslararası alanda etkili bir kampanya örgütlediğimiz bir dönemde, bu kampanyayı

baltalayacak bir sürecin öncülüğüne soyunabildi.

Sendika bürokrasisinin temsilcileriyle gündelik pratik ilişkilerde bunları muhakkak göz önünde bulundurmalıyız fakat baştan sekter bir tutum almamalıyız. Bu zaten en baştan kaybettirir. Yani bürokrasi ve uzantılarıyla mücadelemizi işçinin bilincini geliştirme düzeyine bağlı olarak belirlememiz gerekiyor. Yeri geldiğinde en sert ithamları yönelteceğiz; yeri geldiğinde, onlarla aramıza gerekli mesafeyi koyup, temelsiz beklentiler taşımadan ilişkilenmeyi bileceğiz.

Sendikal mücadele alanının önemine dair de bir şeyler söylemek istiyorum. Sınıf mücadelesi bugün farklı bir düzeye gelmiş olabilir, örneğin korporasyon aşamasına ilerleniyor olabilir ama henüz o noktada değiliz, o nitel değişim yaşanmış değil. Bu yüzden bugün en geri sendikalar bile önemini koruyor diye düşünüyorum. Bugün Türkiye'de, '87-'91 yükselişi sonrasında, özellikle kitlesel işçi tensikatları sonrasında yaygın bir eğilim haline gelen sendikalaşma arayışının hala sürdüğünü biliyoruz. Kendi deneyimlerimizden de, dışımızda yaşanan mevzi çıkışlardan da bunu görebiliyoruz. Bu eğilimin hala da sürdüğünü söylüyorsak, sendikal alanın önemli imkanlar barındırdığını düşünüyorum. Özellikle sendikal bürokrasinin bir kabuk haline dönüşmüş bulunan kesimini hesaba katarsak, bizim için çok daha avantajlı bir durum olduğunu görürüz. Bu alanda mevziler yaratmak, sınıf çalışmamızı, daha doğrusu fabrika çalışmalarımızı nasıl ele alıp yürüttüğümüzle birlikte tartışılabilecek bir sorun. Ama kesinlikle başarılabilecek bir iş. Bunun imkanları tümüyle ortadan kalkmış değil.

Sendikalar ve taban inisiyatifi

Or: Sendikalar konusundaki tartışmayı sınıf hareketinin toplam tablosundan bağımsız ele alamayız. Sınıf hareketi üzerine ilk tartışmalarda buna belli yönleriyle işaret edilmiş oldu. Bugün sendikalar mevcut yapısıyla sınıf hareketinin ileriye çıkışının önünde temel bir engel. Sendikaların gelinen yerde siyasal süreçlere uyum sağlayan bir seyri de var. Bunu göz önünde bulundurmak gerekiyor.

Sendikalar sınıf için en temel örgütlenme alanı. Bugün ihanetin vardığı düzeye rağmen işçiler bir arayış, bir hak alma çabası içine girdiği zaman, en başta başvurdukları araç sendikal örgütlenme oluyor. Türk Metal sendikası Metal Fırtınasının yarattığı sarsıntıya rağmen hala da on binlerce işçiyi kendi denetimi altında tutacak bir kuvvete sahip. Oturduğu zeminin zayıflığının tüm yönleriyle açığa çıkmasına rağmen hala da metal işçileri içinde bir merkez.

Bugün sendikaları içerden devrimleştirme çabasının geçmişle kıyaslandığında çok daha zorlaştığı açık. Karşımızda tepeden tırnağa örgütlü bir mekanizma var. Kurulu düzenin temel ayaklarından biri ve bu açıdan daha da oturmuş bir yapıya dönüşmüş durumda. Sınıf hareketi ciddi bir sarsıntı yaşamadan bu bürokratik yapıyı alt etmek kolay değil.

Yoldaşlar örneklediler. Onlar sadece tepeyi tutan değil, yukardan aşağı doğru örgütlenmiş bir yapı olarak karşımızdalar. Öne çıkan bazı mücadeleci güçleri, sendikal yapı ve işleyiş içinde, bir takım yol ve yöntemlerle kendilerine hizmet eden bir duruma düşürüyorlar. Bu da işimizi daha da zorlaştırıyor.

Üzerinde durulması gereken bir başka nokta sendika değiştirme eğilimi. Biz bunu Metal Fırtınası döneminde de, başka örnekler üzerinden de gördük. Bu eğilimin yönü nasıl olacaktır. Mevcut sendikal yapılara baktığımızda, işaret edeceğimiz merkezler yok. Türk Metal'in ihanetine karşı bizim BMİS'i bugün bir alternatif olarak göstermemiz mümkün değil kuşkusuz. Ama diyelim ki büyük bir fabrikada işçilerin tercihen BMİS'i alternatif olarak gördükleri bir durumda nasıl davranmak gerekir? Bu türden ihtimallerin üzerinde durulması gerekiyor.

Geçmişte içerde yerleşik hale gelerek sendikalara müdahale etmeye çalışıyorduk. Bugünkü yapının niteliği düşünüldüğünde, işyeri temsilciliği, benzer mekanizmalar ne kadar zorlanabilir? Bunları bir kenara itmek anlamında söylemiyorum ama kendi içinde bazı mevziler yaratmak, o mevziler üzerinden sendikal yapıyı parçalamayı esas almak ne

kadar mümkündür? Bu da tartışılması gereken bir başka nokta.

Sınıf açısından en temel eksiklik fabrika merkezli taban inisiyatifleridir. Bunun olumlu örneğini Greif Direnişi üzerinden verebiliyoruz. Greif'ın ortaya çıkardığı temel kriterler fazlasıyla yol gösterici. Taban dinamiğine dayanmak ve harekete geçirmek bizim açımızdan önceliklidir.

Bütünsel çalışma ve özgün politikalar

Nb: Sendikal alan sınıf mücadelesinin özgün bir boyutudur. Biz de siyasal sınıf çalışmamızın bir boyutu olarak tartıştık. Özellikle Metal Fırtına döneminde bir dizi farklı yönüyle tartışmış olduk. Bu alana dair genel planda berrak bir bakışımız var.

Metal tartışmalarında sendikal tercih sorununu kendi somutluğu içerisinde ele almalıyız diye vurgu yapmıştık. Mevcut sendikalar içinde mi çalışacağız, dışında mı kalacağız, alternatifini mi örgütleyeceğiz, vb... Bunu sınıf mücadelesinin o anki somutluğu içinde bulup çıkaracağız. Bence önden tanımlamalar yapabilecek durumda değiliz. Tabii ki öngörebiliriz, deriz ki mevcut sendikal yapı önümüze sayısız engel çıkarıyor. Biz bir çalışma örgütlüyoruz ve ilk etapta bu yapıyla karşılaşıyoruz, bu bir diz şeyi boşa çıkarabiliyor. Bunlar öngörü. Ama tek alternatifi bunun dışına çıkmak değil. Örneğin bir bölgedeki yoldaşlar çalışmayı Teksif'de örgütlüyorlar. Pratikte karşımıza böyle zeminler çıkabiliyor. Ancak o alana girdiğimizde, o alanın somutluğu üzerinden doğru taktik politikalar belirleyerek sonuç alabiliriz.

Ama hiçbir zaman "Greif kriterleri"ni, yani eskinin aşılması, bir kabuğa dönüşmüş olan yapının parçalanıp atılması bakışını kaybetmemek durumundayız. Mesele bence biraz bu. Biz bir alanda, örneğin DİSK'e bağlı bir sendikayla başlatırız ve daha ikinci adımda, o yapının parçalanıp atılması gerçeğiyle karşılaşırız. Ya da tamamen kendi bağımsız faaliyetimiz üzerinden bunu yürütürüz. Bu çalışmanın boğulması için burjuva aygıtların seferber olması gerçeğiyle karşı karşıya kalırız.

Dolayısıyla keskin tanımlamalardan kaçınmalıyız. Sendikal alana müdahalede her konuda açık olmalıyız. Karşımıza çıkabilecek engellere dair bir fikrimizin olabilmeli ama temelde bu yapının nasıl parçalanıp atılacağı konusuna odaklanmalıyız. Her zaman siyasal sınıf çalışmamızın bir boyutu olmak durumunda. Eğer biz çalışmayı o eksene indirgersek, kendimizi o alana daraltırız. Metal tartışmalarında bu çok kez vurgulandı. Biz onu bütünlüklü siyasal sınıf çalışması olarak planlamalıyız. Sendikal boyut, taban örgütlenmesi, partinin siyasal müdahalesi, kendi içinde fabrika çalışmasının özgün boyutu... Bu bütünlük içerisinde kurar ve süreci o yapıyı aşma bakışıyla örgütlersek, bu yeri gelir o sendika üzerinden yürüyen bir çalışma olur, yeri gelir onun dışına çıkar.

Zaten nesnel olarak da sınıf hareketi giderek o dar kabuğu aşma eğilimi içerisine giriyor. Çünkü artık ona sığmıyor. Metal bunun bir örneği oldu. Giderek dinci faşist iktidarın o alanı kendi egemenliği altına alıp daralttığı düşünülürse, sınıf artık her adımında o kabukla karşı karşıya gelmek durumunda kalacaktır.

Sa: Birkaç noktaya değinmek istiyorum. '70'li yıllara baktığımızda, sendikal örgütlülüğün belli bir ağırlığı var. Bugün ise çok daralmış durumda. Ama bugün özellikle stratejik fabrikaların hepsi sendikalı. Kapitalistler işçileri denetim altında tutmak için özellikle tercih ediyor. Otomotiv sektöründen beyaz eşya sektörüne kadar bu böyle. Bu yüzden sendikal bürokrasiye karşı mücadele her zaman karşımıza çıkacak önemli meselelerden biri.

Bir diğer nokta, sendikalara müdahale ile sendikal bürokrasiye karşı mücadele ayrımını doğru yapmalıyız. Her şeye rağmen sendikalar işçilerin halen öz örgütleri. Kimi zaman sendikal bürokrasiye karşı mücadeleyi, sendikalara karşı tepkiye dönüştürebiliyoruz.

Geçmişte bürokrasiye karşı mücadelede belli deneyimlerimiz var. 2011'de İstanbul'da Birleşik Metal 1 No'lu şubede 160 delegenin katılacağı bir seçim süreci vardı. Delegeler içinde iki yoldaşımız vardı. Onların yaptığı çağrıyla üç delege de bizim seçim politikasına onay verdi. Bu beş kişilik ekip seçim öncesi

düzenli toplandı. Sendika yönetimi bu ekipten o kadar rahatsız olmuştu ki, seçim öncesi yaklaşık 120 delege ile görüşmeler gerçekleştirmiş ve seçimlere blok liste ile girilmesi için imza toplamışlardı. Bu aslında bizim genel kurula yapacağımız müdahaleye önden bir hazırlıktı.

Sendikal bürokrasi belli mekanizmaları tutabiliyor ama bu aslında işin görünen yüzü. Sınıfın içindeki öncü işçilerin hareketsizliği bunu kolaylaştırıyor. Bu örnekte de görülebileceği gibi bu mekanizmalar aslında yıkılabilir. Bu da bizim belli dayanaklara ulaşabilmemize bağlı.

İlk sunumda söylendi, sendikalı ya da sendikasız fabrikalarda yürüttüğümüz çalışmalarda bir noktada tıkanma yaşıyoruz. Son dönemde belli örneklerimiz var. Mata buna bir örnek. Bu fabrika sendikalı ve 30 kişilik bir komite var. Komitenin kendisi sendikal mekanizmanın bir parçası. Sendika 30 kişilik komiteyle bütün fabrikayı denetim altında tutabiliyor. İşçilerle bağ kuruyoruz ama onlarda köklü bir değişim yaratmakta zorlanıyoruz. Bunun üzerine düşünmemiz, bunu aşacak yol ve yöntemler geliştirmemiz gerekiyor.

Mk: Söyleyeceklerim hem soru hem de ek olacak. Sınıf çalışmasında sendikal mücadeleye, sendikal bürokrasiye karşı mücadeleye dair kafamız açık. Ama pratikte karşılaştığımız sorunlara yanıt vermekte zorluk yaşıyoruz. Yoldaş Mata örneğini verdi. Daha somut bir tartışmaya ihtiyacımız var diye düşünüyorum. Somut tartışmak belki fabrikalardaki süreçlerin özgünlüklerine girmeyi gerektirecek ama sorunlara pratikte yanıt üretebilmek açısından önemli. İkincisi, bir yoldaş sendikal bürokrasinin içerden yıkılmasının olanaklarının tükenmekte olduğundan bahsetti. Bu konuda bir tartışma var gibi gözüküyor. Açılabilirse iyi olur.

"Çağdaş sendikacılık" ve emperyalist fonlar

Nm: Bazı noktalarda ek yapacağım. Türk-İş'in CIA eliyle kurulduğu ifade edilmişti. DİSK'in kuruluşu, özellikle ABD fonları aracılığıyla Türkiye'deki sendikalara hakim olma anlayışını parçalayan bir çıkıştı. Emperyalist fonlardan faydalanmayı reddetmişler, bunu programlarına koymuşlardı.

Ama '90'ların başında DİSK tekrar kurulduğunda, eski sendikacılık anlayışı ömrünü doldurmuştur, biz "çağdaş sendikacılık" anlayışını benimsiyoruz dediler ve tüzükte yer alan emperyalist fonlardan ya da kuruluşlardan destek alınamaz maddesini çıkardılar. Bunlar çok kritik adımlardı. Geçmişin ilerici değerlerini terk etmek demekti.

Bugün DİSK'e bağlı sendikalar emperyalist fonlardan faydalanıyorlar. BMİS Mehmet Aslan adındaki kişiyi Almanya'dan getirerek bu işlerin başına koydu. Neden bu kişiyi tercih etti? Çünkü Avrupa'nın kültürünü, dilini vb. biliyor. Sendika koltuk vererek, sen bu fonlar vb. ile ilgili proje oluştur diyor. BMİS'in yaşadığı yozlaşmada bu tür adımların payı fazlasıyla var. BMİS'den sonra DİSK Tekstil bu işlerle ilgili müdürlük oluşturarak bu adamı başına getirdi. Fonlara ilişkin projeleri planlıyor, bu alanda ilişkiler kuruyor. Bu tür adımlar sendikal alanda ciddi bir yozlaşma ve tahribat yaratıyor.

Sendikalara yaklaşım meselesi çok önemli. Partinin bu alanda yeterli birikimi olduğunu ifade ediyoruz. Ama bu birikimin partinin toplamına mal olduğunu söyleyemeyiz. Gündelik pratik politika alanında yaşadığımızı sorunların kaynağında bu birikime gerektiği gibi hakim olamamak var. Bu alandaki birikimimizi bütünlüklü bir bakışa dönüştüremediğimizde, basit sorunlar tartışmalı sorunlara dönüşebiliyor zaman zaman. Sınıfı örgütlemede mesafe alabilmek, daha az hata yapabilmek için mevcut birikimimizi ve sınıf mücadelesinin toplam birikimini saflarımıza mal edebilmek için özel bir çaba harcamak gerekiyor. Bunu yapmazsak, yoldaşın ifade ettiği gibi, sendikalara topyekûn karşıymışız gibi algılayan pratikler açığa çıkabiliyor. Biz sendikalara karşı değiliz. Sendikalar sınıfın mücadele örgütlerinden biridir. Biz buralarda hakim olan sermayenin hizmetinde, yozlaşmış bürokratik anlayışlara karşıyız.

Sendikal alandaki ilerici muhalefet

Son bir nokta. Bugün ilerici kesimlerde

sınırlı da olsa sendikal sınırlarda bir arayış var. Bu arayış çeşitli biçimlerde kendini dışa vuruyor. Kendilerine biçtikleri misyon, mevcut sendikal yönetimlere bürokratlar hakim, işleyiş olarak daha iyisini yapmalıyızın ötesine geçemiyor. Mevcut işleyişin arkasındaki anlayışa dair bir mücadele perspektifinden yoksunlar. Nasıl bir mücadele anlayışıyla, nasıl bir programla bunu yapacaksınız diye sorduğumuzda tıkanıp kalıyorlar. Biz bu zeminlere müdahale ettiğimizde, kendi anlayışımız ekseninde perspektif sunup programa işaret ettiğimizde, sanki çok yeni bir şey keşfetmişiz gibi şaşkınlık yaşayabiliyorlar. Aslında bizim ifade ettiklerimiz sınıflar mücadelesinin deneyimlerinden süzüp çıkardığımız şeyler.

Bu gibi arayışların mevcut sendikal yapılarla hesaplaşmak gibi dertleri olmadığı için bunlarla aramıza mesafe koyabiliyoruz. Oysa bu arayışı, onlara anlayışımızı taşıyacağımız, taraflaşma yaratacağımız zeminler olarak değerlendirmeliyiz. O zeminlerde bir araya gelenler mevcut koşullarda "öncü", "ilerici" unsurlar ve durduk yere bir araya gelmiyorlar. Biz geçmişte kurultaylar yapıyorduk, hiçbir şey bilmeyen işçileri de kurultaylara katıyorduk. Bugün katmakta zorlanıyoruz. Sınıfın ve toplumun sorunlarına az-çok duyarlı olanlar bir araya geliyorlar. Bunları etkilemeyi başardığımızda bir dizi imkân yakalayabiliriz. İlerici her çıkışı değerlendirme ve bu çıkışlara yön verme çabası içinde olmalıyız. Bu konuda yapabileceklerimizi tartışmak gerekiyor.

Tartışmalı sorunlar ve doğru çözümler

Ym: Bazı vurgularımın yanlış anlaşıldığını, tartışmaya yol açtığını düşünüyorum. Daha somutlamaya çalışacağım. Çalışma yürüttüğümüz bir bölgede bir grup delegeyi etkileyip sendika seçimlerinde bir rol oynamayı önümüze koyabilirdik. Onlara propaganda yapabilir, mümkünse bağımsız bir tarzda girmeyi hedeflerdik. Ama bugün çark öyle bir hale gelmiş ki, iyi ki o arkadaşlar yönetimlere girmemişler. Zira bizde olmasa bile başka yerlerde bunun ne tür bir kötürümleşmeye yol açtığını görüyoruz. Greif bile yarattığı bütün etkiye rağmen sendikal hareket içinde tutunamadı. Greif bir yana, demokratik özellikler taşıyan sınırlı bir sendikal hareket bile doğru temelde eleştiri yönelttiğinde derhal hareketin dışına itiliyor.

Peki biz ne yapacağız bu durumda? Güçlü dinamiklere dayanmıyorsanız, bazı hamlelerinizi sınırlayacaksınız, daha farklı değerlendirme yolunu tutacaksınız. Nb yoldaşın önemle vurguladığı gibi, bizim sınıfa müdahalemiz sendikalara müdahale sınırlarında olamaz. Biz böyle bir müdahale ile belli sonuçlar elde edebilsek bile, öncülerini sendikal süreçlerde kaybedebildik. Genç bir temsilci o süreçler içinde yorulup geriye düşebildi.

İkincisi işleyiş ve anlayış tartışması. Tabii ki işleyiş önemli ama yapılan sunumda çok doğru bir noktanın altını çizildi. KESK çok demokratik bir işleyişe sahip ama anlayış doğru olmadığı için, bu kaçkınlığı meşrulaştırmak için kullanıldı. Böyle bir durumda, sendika tüzüğü demokratik işleyiş üzerine oturuyor görünse bile, bu ne anlam ifade edebilir ki? Biz bütün metinlerimizde vurguyu bilince ve siyasal müdahaleye yapıyoruz. Burada da vurgu aynı yere yapılmalı.

Bize bu açıdan az çok birikime sahip bir öncü kuşak lazım. Bu sadece bizim müdahalemizle yaratılamaz. Bu öncüler sendikal planda da lazım. Bu olmadığı sürece bizim yapabileceklerimizin sınırları var. Bu bizimle ilgili değil. Başka dinamikler çıktığında sendikal bürokrasiyi bir çırpıda bir kenara atar. Sa yoldaş konuşmasında işaret etmişti, her çürümüş yapı gibi sendikal bürokrasi de aslında çok zayıf. Bunlar eskisi gibi güçlü değiller, kimse bunlara güvenmiyor, kimse eskisi gibi peşlerinden gitmiyor. Ms yoldaşın verdiği örnekler de kuşkusuz doğru. Zayıf olduğu için kendine taraftarlar yaratıyor, onları besliyor, bunlar üzerinden kendine dayanak yaratmaya çalışıyor.

Peki, işleyişi düzeltmeye çalışmayacak mıyız, bu konudaki talepleri işlemeyecek miyiz? Tabii ki bunlar işlenmeli ve hâlihazırda güçlü işliyoruz. Metalde en fazla işlediğimiz

konulardan biridir. Bir aidatların düşürülmesi tartışması vardı, çok kuvvetli işlenmedi. Bu tür sorunlar var. Ama diğerleri bilinen şeyler. Aidatlar düşürülmelidir, işyeri temsilcilikleri karar organı haline gelmelidir, yöneticilerin maaşı işçilerin maaşına endekslenmelidir, vb. Her kötü toplusözleşmeyi tabii ki çok güçlü işlemeliyiz. Bu işçinin dikkatinin somutladığı alan.

Son bir nokta. Temelde güçlü bir bakışımız var, temel değerlendirmelerimiz var, ama farklı düşünebiliyoruz deniyor. Bu söylem hem haklıdır hem haksızdır. Bazen bir sözleşmenin ne olduğu konusunda ayrı değerlendirmelere sahip olabiliriz. Bazı farklılıklar taktikle ilgilidir. 1 No'lu şubede üç delegemiz var, bu delegeleri dışarda tutup boykot politikası mı uygulayacağız, yoksa seçimlere mi sokacağız? Bu taktik bir sorundur, ayrı bakışın göstergesi değildir. Sendikal çalışmanın şu veya bu özgünlüğü üzerinden taktik bir sorunudur. Biz BMİS için somut koşullardan bağımsız olarak genel ölçüleri koyabiliriz ama pratik tutumlar koyamayız. Biz bölgemizde Teksif'te çalışıyoruz ama bu tercihten hiç de memnun değiliz.

Bu ayrımlar bazen çok derinleştiriliyor saflarımızda. Sonra da merkezi müdahale talep ediliyor. O zaman özgünlük ölür, yaratıcılıkta ölür, iç tartışma da ölür. Sonuçta biz sınıf çalışmasında değişik pratiklerin bir arada bulunabileceğini biliyoruz. Eğer sendikalara yaklaşımda, politika-ekonomi ilişkisine yaklaşımda, sınıf çalışmasına yaklaşımda, fabrika merkezli çalışmayı esas almakta farklılıklar varsa, bunlar tabii ki bir yerden sonra merkezi müdahaleye konu edilmelidir.

Sendika değiştirme sorunu ve deneyimler

Ad: Or yoldaş sendika değiştirme eğilimine değindi. Bu konuda üç temel fabrikada yaşanmış bir süreç var. Bosh, Reno ve Tofaş. Bu örneklere baktığımızda, işçilerde bürokratik sendikal kasta karşı biriken öfkenin nasıl heba olduğunu görüyoruz. Tabir uygunsa, Türk Metal'de duvara toslayanların gidip Hak-İş ve BMİS'de de nasıl bir duvara tosladıklarını gördük. Bu süreçler işçilerin enerjisini heba etti, onları yordu ve yıprattı, sonuçta da olumsuz bir şekilde noktalandı. Özellikle sendika değiştirme eğilimi ile karşılaştığımızda, bu deneyimlerin dikkatle irdelenmesi ve ona göre politika saptanması gerekiyor.

Sunumda da ifade edildi, aralarında belli farklar olmakla birlikte, sendikal bürokratik kastın temelde ortaklaştıklarını söylüyoruz. Yanılmıyorsam ***"Sendikalar ve Sınıf Mücadelesi"*** başlıklı temel değerlendirmede de vurgulanmıştı. Bizim işimiz bu bürokratik yapıları içerden ele geçirmek değil, fakat tabandan gelişecek ve fabrika temeline dayanacak gerçek örgütlenmelerle, kırılıp atılacak bir kabuk durumuna düşürmektir deniliyordu. Nitekim Greif'ta yapılmaya çalışılan ve Greif kriterleri üzerinden çıkarılan ders de budur. 2004'te kaleme alınan o değerlendirmeden beri bugün bürokratik sendikal aygıtlar çok daha rezil bir duruma düşmüş bulunuyorlar. Yani biz yıkmak gerekir dediğimiz bir sistemi işçiye alternatif olarak gösteremeyiz. (...)

Tabii bu tür eğilimleri önemsemek, ilgilenmek gerekiyor. Ama bunları, şu veya bu sendikaya geçişin ötesinde, var olan sendikal yapıyı teşhir etmenin, kapitalizmi teşhir etmenin, parti çizgisini uygun araçlarla sınıfa taşımanın bir aracı olarak değerlendirmeliyiz. Bunun ötesinde sendika değiştirme eğiliminin yaratabildiği somut bir sonuç yok. Bazı deneyimler bunu çok somut olarak gösteriyor. İşçilerde bir öfke var, bir çaba var, uğraşıyorlar ama gidiyorlar bir duvara tosluyorlar ve neye uğradıklarını şaşırıyorlar. Bu gerisin geri sendikalara güvensizlik yaratıyor. Ama başka bir araç olmayınca, doğal olarak işçiler örneğin Reno'da tekrar gidip Türk Metal'e üye oldular. Onur kırıcı bir durum bu. O kadar söz söylediler, MİB sayfası üzerinden çok şey yazıp çizdiler, ama sonuçta mecburen gerisin geri oraya gittiler.

Bu somut sorun önümüze alternatif sendika konusunu çıkarıyor. Belki diğer gündemlerde tartışılır, biz var olan sendikaları işçilere adres olarak gösteremiyorsak, neyi göstereceğiz?

Ücretli emek sömürüsü var olduğu müddetçe işçilerde sendikal arayış devam edecektir. En

azından verili koşullarda işçiler yaşamlarını biraz daha insanileştirmek, çalışma koşullarını biraz daha iyileştirmek için sendikalaşma eğilimine girecektir. Ama öyle bir sistem var ki, işçi nereye giderse gitsin bir şey alamıyor. Eğer tabandan gelen ve yönetimi aşacak gibi görünen bir örgütlenme ve mücadele eğilimi varsa, sendika yönetimleri yerine göre kapitalistlerle işbirliği de yaparak, gerçekleşen örgütlülüğün dağıtılması yoluna bile gidebiliyorlar. Var olan anlayışlar sermayenin işçi sınıfı içindeki Truva atlarından başka bir şey değildir. Şu anda bu anlayışlar bir ahtapot gibi dört bir yandan sendikaları sarmışlardır. Sendikalaşma ya da sendika değiştirme eğilimlerine devrimci müdahale bu temanın işlenmesiyle birlikte yürümelidir. Doğal olarak sendika değiştirme eğilimleri de sürecektir. Nerede büyük bir ihanet yaşanmışsa, bir tepki birikmişse orada benzer durumlar ortaya çıkacaktır. 1998'de Türk Metal çetesine karşı Bursa üzerinden patlak vermiş, öteki bazı kentlere yayılmıştı. Aynı şey 2015 yine aynı yerde ve yine aynı çeteye karşı Metal Fırtınası olarak patlak verdi ve ülke çapında yayıldı. Dolayısıyla benzer durumlar yine yaşanacaktır, ama bizler yaşanan deneyimlerden gerekli dersleri çıkararak buna uygun bir hazırlık içinde olmalıyız.

Sendika değiştirme sorunu ve Kuruluş Kongresi tartışmaları

Cr: Parti Kuruluş Kongresi'nde sendikal bürokrasi, sendika değiştirme vb. sorunlar üzerine oldukça ayrıntılı tartışmaların yapıldığını biliyoruz. Tam da Kuruluş Kongresi'nin çalışmalarını sürdürdüğü günlerde metalde patlama yaşanmış ve sendika değiştirme eğilimi gündeme gelmişti. Direniş ve sendikaya isyan yine Reno'dan patlak vermişti. Kuruluş Kongresi'ndeki tartışmalarda işaret edilen, bunun bizim dışımızda yaşanan bir gelişme olduğuydu. O dönem de metal işçilerine herhangi bir adres gösterilmiş değildi. İşçiler o gün için kendi çıkarlarını savunma noktasında daha ileri olarak gördükleri bir başka sendikaya, BMİS'e kendiliğinden yönelmişlerdi. Kuruluş Kongresi tartışmalarında, böyle bir durumda bunun karşısına çıkmak yerine doğru bir biçimde yönlendirmeye çalışmak gerekir deniliyor.

Öte yandan bugün biz işçilere sendikalardan birini adres olarak göstermek durumunda değiliz. Bağımsız sendikaları da tek adres olarak göstermek durumunda değiliz. Elbette adres olarak göstereceğimiz durumlar da olacaktır ama her durumda değil. Yoldaşların "somut durum" diye tartıştıkları sorun da bu zaten.

Ayrıca, siz bağımsız devrimci sendikaları önemsiyor olsanız bile Türk Metal tabanında çalışmanızı sürdürmek zorundasınız. Orada güçlü bir mevzi yaratmayı başarabilirseniz, onun üzerinden o sendikada örgütlü başka fabrikalara uzanma imkânı bulabilirsiniz. Örneğin bir fabrikada Türk Metal'den başka bir sendikaya geçme eğilim vardır, onun önünü de kesebilirsiniz, eğer orayı güçlü bir mevzi olarak tutabiliyorsanız. Şimdi sırası değil dersiniz, o mevziyi daha ileri çıkışlar için değerlendirmeye bakarsınız.

Bizim açımızdan temel sorun işçilerin hangi sendikalarda örgütlendikleri değil, onları tabandan tutabilmek, tabandan örgütlü mevziler yaratabilmek sorunudur. Sendikal bürokrasiye karşı mücadele de işçileri tabandan örgütleme mücadelesidir, birtakım temsilciler üzerinden sendika yönetimlerinde bir yerleri tutabilmek değil.

Greif deneyimi birçok açıdan yeterince açıklayıcı. Greif işçilerinin öncüleriyle yapılan röportajda sürecin nasıl geliştiği anlatılıyor. Onlar başlangıçta DİSK Tekstil'de değil fakat başka bir sendikada örgütlenmeyi düşünüyorlar. Bu süreçte DİSK Tekstil Greif'ta örgütlenme faaliyeti yürütüldüğünü fark ediyor. Gelip konuşuyorlar, gelin bizde örgütlenin diyorlar. Açık ve rahat bir tutum aldıklarını gördükleri için DİSK Tekstil'de örgütleniyorlar. Yani Greif'da da biz işçilere özellikle bir adres göstermiş değiliz. Taban inisiyatifine dayalı bir örgütlenme yaratmışız ve en başından işçileri sendikal ihanete karşı eğitmeye çalışmışız.

Ad: Zaten Bosch'da ya da Reno'da bizim önerdiğimiz de bu değil. Ortaya çıkmış bir eğilim var, bunu değerlendirmek ve bunu bizim sınıf çalışmamızın temel hedefleri üzerinden bir imkân olarak ele almak gerekiyor. Sendika değiştirmekten bir şey çıkmayacağını biliyoruz.

Somut duruma göre tutum ve tercih

Nb: Biraz koşullarla da ilgili. Diyelim ki BMİS'e doğal bir eğilim gösterdi işçiler, çünkü bir açmaz içerisindeler. Türk Metal çetesinden kurtulmak istiyorlar, dönüyor bakıyorlar BMİS var. Bu bizden öteye bir durum. Biz hazırlıklı olsaydık ya da belli mevzileri tutmuş olsaydık, harekete daha farklı nüfuz etmiş olsaydık, işçilerin BMİS'e geçiş eğilimini BMİS'e devrimci müdahalenin kanalına da dönüştürebilirdik. Hem de güçlü biçimde. Sen Reno'yu tutsan, Tofaş'ı tutsan, BMİS'e çok güçlü bir müdahale imkânı yakalarsın. Böyle bir zemin yoktu. Bu nedenle işçiler bu açmaz içinde dönüp duruyor, aynı sendikal düzen içerisinde kalıyorlar.

Eğer Greif yalnızlaşmasaydı, çok yönlü kuşatma altında kalmasaydı, DİSK'e müdahalemizin güçlü bir kalesine dönüşebilirdi. Ama dönemedi, çünkü nesnel bir durum var. Tek biçim altına sokmak doğru değil derken, biraz bunu demeye çalıştım. Yeri gelir bu sendikal düzenin dışında bir alternatif gösterilebilir, yeri gelir onun içinde güçlü bir müdahalenin dayanağı olarak da değerlendirilebilir. Sınıf hareketinin bugünkü durumu ve bizim gerçekliğimizden kaynaklı bu açmazları döne döne yaşıyoruz.

İa: Gerçekleştirilecek müdahale, sendika değiştirme ya da nerede örgütleneceği tartışması ancak somut durum üzerinden netleştirilebilir. Genel ilkesel esaslar konulduktan sonra gerisi buna uygun somut tartışmadır. Sınıf mücadelesinin dinamikleri nedir? Yerel ölçekte, fabrika ölçeğinde, sektör ölçeğinde ve sınıf hareketinin toplamı ölçeğinde bunu değerlendirmek, bunun üzerinden bir hareket noktası yaratabilmek gerekiyor.

Gebze'de metal sektöründe ya da petro-kimyada örgütleneceksek, Gebze'nin somutluğu belirleyici olabilmeli. Gebze'deki sınıf mücadelesinin nesnel tablosu, sendikal hareketin tablosu hareket noktamızı belirleyebilmeli. Biz sonuçta nesnel tabloya müdahale etmeye, oradaki dinamikleri birtakım süreçlerden geçirerek açığa çıkartmaya çalışıyoruz. Gebze'nin sınıf profili, dinamikleri farklıdır, İzmir'inki farklıdır. Trakya açısından başka bir şeyi tartışmak gerekir. Somut durum üzerinden ancak bir hareket planı çıkarılabilir.

Sendikal bürokrasi bugün sınıf mücadelesinin önüne koca bir duvar örmüş durumda. Sınıf hareketinin sınırlı da olsa ortaya çıkan dinamiklerini kötürümleştiren bir uğraş içinde. Ördüğü duvarla sadece suyu tutmaya çalışmıyor, niteliğine, birikimine de olumsuz anlamda müdahale ediyor. Yani sadece sınıfı birtakım sınırlarda tutma eğiliminde değil. Bu anlayış öylesine kökleşmiş ki, en ilerisi görünen BMİS de aynılaşmış durumda. Kendi örgütlenme deneyimlerimizden biliyoruz. Sınıfın kendi iç dinamikleri üzerinden örgütlenme eğilimlerine sık rastlanıyor. İlk yaptıkları iş, mücadeleci unsurların fabrikanın dışına atılması oluyor. Ve işçilerin bir kesimini kendi dayanağı haline getiriyor. Bu çok önemli bir sorun ve çok tehlikeli bir tutum.

Bir başka örnek Metal Fırtına deneyimi. Bir dizi fabrikada BMİS'e geçildi. Ford örneği çarpıcı bir örnek. Bizim müdahale kanallarımızı oldukça sınırlıydı. Öne çıkan işçiler üçbin işçiyi BMİS'e götürdüler ama BMİS onları almadı. Daha güçlü olsalar, daha bilinçli olsalar, ben buraya geldim, girerim sendikanın içine diyebilirlerdi. Ama mevcut niteliği buna el vermediği için bir tepkiye dönüyor. BMİS niye almıyor? Çünkü gelenleri denetim altına alıp almayacağı konusunda bir fikri yok. Kendi zeminlerini sarsma ihtimalini gözetiyor. Direnişin içinden çıkmış gelmiş üçbin kişilik sınıf bölüğü, sadece İzmit şubeyi değil BMİS'in toplam dengesini sarsacak bir güç. 30-35 bin üyeli BMİS gerçeğini düşünürsek, onun neredeyse onda biri oranında bir işçi bölüğü direnişin içinden geldiğinde, onun dengelerini sarsar. Onun için cesaret edemediler.

Dolayısıyla, içinden değiştirmek, dışından değiştirmek gibi genellemeler yapılamaz. Biz içinden değiştirmeyi zorlayacağız, dışardan birtakım dinamikleri zorlayacağız. Karşımızda bir duvar varsa, o duvara her yolla gedik açmaya çalışacağız. Bunun ne şekilde gerçekleşeceği yine somut bir değerlendirmenin konusudur. Biz sınıfa sadece sendikal alan üzerinden gitmeyeceğiz. Bütünsel müdahalenin bir parçası olarak sendikal zemine de müdahale etmeye çalışacağız.

TKİP VI. Kongresi tutanakları...

Sendikalar ve sendikal bürokrasiye karşı mücadelenin sorunları-3

Kuruluş Kongresi tartışmalarını yeniden incelemeliyiz

Ch: Bazı yoldaşların dile getirmiş bulundukları gibi, burada ele almakta olduğumuz sorunların bir kısmı, daha Parti Kuruluş Kongresi'nde ve üstelik son derece anlamlı bir vesileyle tartışılmıştı. Kuruluş Kongresi çalışmaları henüz sürüyorken, 1998 sonbaharında, yine Bursa'dan başlayarak ve yine metal işçileri üzerinden, sendika bürokrasisine karşı büyük bir eylemli öfke patlak vermişti. Biz de sınıf hareketine müdahalenin ve sendikal bürokrasiye karşı mücadelenin sorunlarını, bu patlamanın o anki deneyimlerini de gözeterek ele almak durumunda kalmıştık.

Sözkonusu değerlendirmeler asıl anlamını bugün çok daha iyi buluyor. O gün için onlar bizim açımızdan yalnızca dışardan değerlendirmelerdi. Henüz sınıf içinde ve sınıf hareketiyle ilişkilerde bugünkü kadar etkili ve iddialı bir konumda değildik. Bundan dolayıdır ki o günün anlamlı değerlendirmeleri daha çok düşünce olarak kaldılar. Oysa bugün pratik ihtiyaçlarımıza dolaysız olarak yanıt veriyorlar. Bu nedenle bugün bu sorunlarla pratikte bizzat uğraşıyorken dönüp o tartışmalara yeniden bakmak özellikle gereklidir ve fazlasıyla yararlıdır. Elbette bugün çok daha zengin bir deneyime sahibiz. Ama gene de Kuruluş Kongresi değerlendirmelerinde bugünkü sorunlarımıza ışık tutan önemli hareket noktaları olduğunu unutmamalıyız.

Bunları daha sonra da bir dizi başka değerlendirme izledi. ***Ekim***'de tam da sendikalar ve sendikal bürokrasi üzerine anlamlı değerlendirmeler yer aldı. Bir önceki kongre hazırlığı sürecinde partiye sunduğumuz sınıf çalışması üzerine derlemelerde konuya ilişkin olarak önemli metinler vardı. Aradığımız birçok sorunun yanıtı bu yüklü materyal içinde şu veya bu biçimde var. Onları yeniden ve yeni bir gözle mutlaka incelemek durumundayız.

Bir başka metne daha işaret edeceğim. 2005'te yayınlanan ve yakın zamanda partinin dikkatine yeniden sunulan ***"Sendikalar ve Sınıf M****ücadelesi"* metni. Emek verilerek kaleme alınmış bir çalışmadır bu. Bazı yoldaşlar burada, mevcut sendikalara karşı tavrımız ne olacak, bunlar ele mi geçirilecek, devrimci sendikalarla ikame edilmek üzere yıkılacak mı, yoksa içinden değiştirilip dönüştürülecek mi vb. sorular soruyorlar hala. Oysa bu sorulara özlü yanıtlar sözkonusu metinde var.

Sendikalar ve sendikal bürokrasi

Sendikalar ve sendikal bürokrasi ayrımı çok temel bir sorun. Parti olarak bu ayrımı her zaman titizlikle gözettik. Ama bazen yerelden gelen metinlerde bunun gözetilmediğini ya da gereğince gözetilmediğini görüyoruz. Değerlendirmelerimizde gerçekte sendika yönetimini hedefliyorken, ifade tarzımızda bunu dosdoğru sendikanın kendisi üzerinden

dile getirebiliyoruz. Örneğin BMİS yönetimi diyeceğimize BMİS diyebiliyoruz. BMİS binlerce işçiyi içeren bir sendika, BMİS yönetimi ise tepesine çöreklenmiş bir sendikal kast. Bu ayrımı özenle yapmalıyız. Söylenenler zaten yönetim kastını hedeflediğine göre, bunun bu açıklıkla tanımlanmasına da gerekli dikkati göstermek durumundayız.

Sendikalar ile sendikal bürokrasi arasındaki ayrım nesneldir. Sendikalar, sınıfın çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik iktisadi ve sosyal istemler üzerinden tarihsel olarak ortaya çıkmış örgütlerdir. Cn yoldaşın haklı olarak vurguladığı gibi, henüz bu örgütlerin aşıldığı bir tarihi evre de görebilmiş değiliz. 20. yüzyılda yaşanan sosyalizm deneyimleri sendikaların sosyalizme yönelen toplumlarda bile aşılamadığını, yalnızca farklı bir işlev kazandığını göstermektedir. Sendikalar sorununun Ekim Devrimi'nin hemen ardından önemli bir tartışmaya konu olması bu açıdan rastlantı değildir. Başta Lenin olmak üzere Bolşevik Partisi'nin önemli kadrolarının (Troçki, Buharin vb.) bu tartışmada taraf olduklarını biliyoruz. Bu, sendikaların önemi kadar onların tarihsel dayanıklılığına da bir göstergedir. İşçi sınıfı sınıf olarak var olduğu sürece sendikalar bir örgütlenme biçimi olarak önemini ve işlevini yitirmez. Önemleri, konumları ve işlevleri koşullara göre değişebilir, ama varlıkları sürer.

Sendikalar milliyet, dil, din, politik ve ideolojik görüş farklılıkları gözetmeksizin işçilerin kolayca bir araya gelebildikleri sınıf örgütleridir. Konum ve işlev bakımından sendikaların doğası bunu olanaklı kılmaktadır. Sendikalar doğal işlevleri yönünden işçilerin birleşme, örgütlenme ve emeğin korunması sınırlarında mücadele örgütleridir. Sendikalar birleşme ve örgütlenme işlevini her halükârda yerine getirirler. Metal Fırtına'da onbinlerce işçinin birlikte harekete geçmesini kolaylaştıran, Türk Metal çatısı altında birleşmiş olmalarıdır. Bunun ne tür bir birlik ve ne düzeyde bir örgütlülük olduğu daha farklı bir sorundur. Sendikalar en geri, en ilkel biçimiyle bile işçiler için birleşme ve örgütlenme merkezleridir. Bunu anlamayan sendikalardan bir şey anlamamış demektir. Lenin'in sol komünistlerle polemiğinde, işçi kitlelerini bünyelerinde toplayan örgütler oldukları sürece en gerici sendikalarda bile çalışmalıyız, çalışmak zorundayız vurgusu üzerine gereğince düşünmemiş demektir. En geri biçimiyle de olsa birleşme ve örgütlenme merkezi olmak özelliği sendikaların doğasında var. Halen sendikaların mücadele örgütleri olmaktan çıkarılmış olması olgusu, bir kısım yoldaş tarafından sık sık dile getiriliyor. Bu bir gerçektir, fakat esaslı bir yenilik taşımamaktadır. Sendikal hareketin tüm tarihiyle bağlantılı sıkça rastlanan bir olgudur bu. Fakat bu olgudan hareketle sendikaları küçümsemek ya da onların reddine varabilecek eğilimler sergilemek saçmadır.

'60'lı yıllardan '90'lı yıllara sendikal hareket

Türkiye'de sendikal hareketin tarihi üzerine anlamlı hatırlatmalar yapıldı yoldaşlar tarafından. Türk-İş'in kuruluşunda devlet güdümü ve CIA mayası olduğunu biliyoruz. Türk-İş daha çıkışında açıkça CIA yönlendirmeli bir örgütlenmedir. Amerikan emperyalizminin Türkiye'de hayatın her alanına ve dolayısıyla sendikal alana müdahalesinin bir ürünüdür. Elbette sendikal çıkışlar bunun öncesine dayanmaktadır. 1946'da sendikal örgütlenme olanağı doğmuş göründüğünde, bunu büyük bir sendikalaşma furyası izledi. Başını büyük ölçüde ilericiler, sosyalistler, daha somut söylemek gerekirse, dönemin TKP kadroları ya da sempatizanları çekiyordu. Bu patlamayı gören rejim ürktü ve çok kısa zamanda sendikalara yasak getirdi. '50'lerden itibaren Türk-İş'i açığa çıkaran süreçte ise açık bir devlet güdümü ve CIA müdahalesi var, yinelemiş oluyorum.

Fakat bu ülkede aynı zamanda '60'lı yılların o büyük sosyal uyanışı, bu uyanış içinde işçi sınıfının bu cendereden kurtuluş çabası ve bunda sağladığı ilerleme var. Grevli toplusözleşmeli sendika hakkının böyle kazanıldığını biliyoruz. DİSK'in bu

mücadelelerin ürünü olarak ortaya çıktığını biliyoruz. Türk-İş bünyesinde kopmayla oluşan DİSK, Türkiye'deki genel sosyal uyanışın ve solun toplumsal düzeyde güçlenmesinin dolaysız bir ürünü oldu. '60'lı yıllarda işçilerin yakıcı istemleri, bunlar uğruna kararlı mücadeleleri var. İşçilerde büyüyen bu mücadele potansiyeline DİSK'i oluşturan sendikalar iyi kötü bir uyum sağlıyorlar. Bundan güç aldıkları gibi buna güç de katıyorlar. Solda tarihinde ilk kez olarak kitleselleşmenin, toplumsal temel edinmenin, toplumun gündemine girmenin başlangıcı olduğu için, ilerici sendikal hareketin sınırları ve sınırlılığı henüz fazlaca göz batmıyor. Bunu tam da 15-16 Haziran işçi başkaldırısı en görünür biçimde açığa çıkarıyor. DİSK'i savunmak üzere patlak veren bu büyük işçi eylemi karşısındaki tutumları DİSK'in yönetiminin sınırlarını da açıklıkla ortaya koyuyor.

'70'li yıllarda dönemin ilerici sendikaları, emeğin korunması kapsamındaki bir mücadeleyi iyi kötü yürütüyorlardı. Buna rağmen dönemin devrimcilerinin onları reformist bir çizgi izlemekle eleştirmelerinin nedeni, emeğin korunması mücadelesini düzenin temellerine karşı bir mücadeleye, tutarlı bir devrim mücadelesine bağlamadıkları içindi. DİSK'e bağlı sendikaların hiç değilse bir kısmı samimiyetle işçilere kapitalizmi aşan bir bilinç vermeye de çalışıyorlardı. Eğitim kamplarında buna yönelik öncü işçi eğitimleri vardı, yararlı propaganda broşürleri vardı. Sendika uzmanları buna göre seçiliyor, sendika dergileri buna uygun bir içerik taşıyordu. Bu türden sendikalar, kendilerini kapitalizme ve emperyalizme karşı görüyor, devrimci ya da sosyalist sayıyorlardı. Tartışma ve eleştiri, gerçek ya da tutarlı devrimci konum üzerineydi. Temelsiz bir tartışma da değildi bu, bir mantığı vardı.

Buradaki asıl vurgum, bugün ile bir kıyaslama içindir. Emeğin korunması kapsamındaki istemleri, dönemin ilerici sol sendikaları belli bir biçimde savunuyor, buna dayalı mücadeleyi iyi kötü yürütüyorlardı, demek içindir. '70'li yılların ikinci yarısı, bu açıdan tarihimizdeki özel ve nispeten ileri bir evredir. Bugün yazık ki bundan bir iz göremiyoruz. Bugünün DİSK bürokratları, durgun ve kısır bir dönemde sınıf hareketinin önünde pekâlâ yeni ufuklar açabilecek haklı ve güçlü bir işçi eylemini, Greif Direnişi'ni, daha ilk günden itibaren hasmane bir tutumla karşılayabiliyorlar. Buna DİSK bünyesinde devrimcilik iddiası taşıyan sendika yönetimleri de dahil. Bu nereden nereye gelindiğinin veciz bir göstergesidir.

'80'li yıllar, askeri faşist darbeyle birlikte, kapsamlı bir eziliş dönemidir. Bunun etki ve sonuçlarını biliyoruz. Bu eziliş, asıl ve dolaysız sonuçlarını, tam da '90'lı ilk yıllardan itibaren vermeye başladı. Bu tarih, Türkiye'deki yenilginin üstüne bir de dünyadaki yıkılışın bindiği bir tarih olduğu için, özellikle önemli bir dönüm noktasını işaretlemektedir. İçerdeki yenilgiyi izleyen ve tamamlayan dışardaki yıkılışın işçi sınıfı hareketi, ama özellikle de sendikal hareket üzerindeki tahribatı ağır oldu.

O dönemin DİSK Genel Başkanlarından Rıdvan Budak'ın tam da bu görevdeyken özelleştirme saldırısı konusundaki tutumu, bir bakıma yaşanan tahribatın da özeti gibidir. Bu tescilli hain, özelleştirme politikalarını cepheden savunmakla kalmıyor, daha bir de kamu işletmelerinin onları en iyi işletecek girişimcilere karşılıksız devredilmesi gerektiğini söyleyebiliyordu. '90'lı yıllarda mayasını işte bu yaklaşımdan alan bir sendikacılık var. '90'lı yılların sonunda BMİS bünyesinde "sanayi barışı" adı altın sınıf işbirliği çizgisi teorize ediliyor ve savunuluyordu. Uzlaşmadan öteye tümüyle teslimiyetçi ve sınıf işbirlikçisi bu yeni sözde sol sendikacılık anlayışı, dünya sol hareketinde yaşanan o büyük tarihi kırılmadan ayrı bir şey değildi. Türkiye'deki yenilginin üstüne bir de dünyadaki yenilgi binince, devrimden ve sosyalizmden kaçış kendini sendikal hareket bünyesinde böyle gösterdi.

Ama '90'lı ilk yıllarda gene de Türkiye'de hala birtakım dinamikler vardı. Her şeye rağmen hala etkin bir devrimci hareket vardı, işçi sınıfının özellikle özelleştirmelere karşı olmak üzere bir direnç alanı vardı. Bunların basıncı altında hiç değilse alt kademe sendika bürokratları bir süre için farklı bir şeyler yapmaya çalıştılar. Fakat bunun da üstelik

çoktan sonuna gelindi. İfade uygunsa, işçi sınıfının reform istemleri uğruna mücadele veren bir sendikacılık bile yıllardan beridir artık yok Türkiye'de.

Bazıları bunu yapar görünüyor. En tipik örneği yine BMİS'tir. Mücadeleci görünür ama sonuçta Türk Metal ile aynı anlaşmaya imza atar. Sözde kurnazlık ikiyüzlülükle iç içedir burada. BMİS'in her şeye rağmen bir dönem farklı bir söylemi ve nispeten farklı bir tutumu vardı. Kimi reformist sol partilere mensup bazı kadroları vardı. Ama bugün artık bu sendikanın başında profesyonel bir çıkar grubu var. Hiçbir davaları, hiçbir siyasal hedefleri yok. Sendikalarda biriken fonların denetçileri bunlar. Bu fonlar nasıl kullanılıyor, çok bilinmiyor. Ama mücadelenin amaç ve ihtiyaçları için kullanılmadığı çok iyi biliniyor. '70'li yıllarda ikide bir grev olurdu ve yüzlerce, binlerce işçiye sendika kasasından ödeme yapmak gerekirdi. Bugün neredeyse hiç grev yapılmıyor, çok nadiren yapıldığı zaman da çok az ödeme yapılıyor ve bir an önce bu grevlerin bitirilmesine bakılıyor. Gelinen yerde artık fiilen grev de yok. Bu sendikaların kendi altında destekçi bir yalaka tabaka yaratabilmesinin gerisinde, bu fonların onlara yönelik olarak da yozlaştırıcı bir tarzda kullanılması var muhtemelen. Buna daha yakından bakmak gerekir.

Aidatlar azaltılmalıdır tartışması üzerinde de durmak gerekir. Bence bunun yerine fonlar işçiler tarafından denetlenmelidir talebi ileri sürülmelidir. Zira sendika fonları işçi hareketinin mücadele ve örgütlenme ihtiyaçları için gerekli ve önemli. Bu fonlar olmadan işçiyi soluklu bir direnişe götüremezsiniz. Fonların kullanımında şeffaflık ve taban denetimi istemeliyiz. İşçi sayısı belli, işçi aidatı belli, buradan denetim talep etmeliyiz. Anlamlı olan budur, talep böyle formüle edilmelidir. İşçi sendikasının fonuna katkıda bulunmalıdır, bunsuz sendikal hareket olmaz.

Sendika bürokrasisinin politik misyonu

Partimizin Kuruluş Kongresi'nde ortaya konulan önemli bir temel fikir de, sendikal bürokrasinin sınıf hareketi içinde oynadığı siyasal role ilişkindir. Yani sendikal bürokrasi basitçe ve yalnızca işçi sınıfının ücret mücadelelerini ucuza satan ya da kapatan bir yapı değildir. Bu işin gerçekte tali yanıdır. Daha önemli olanı, bu kastın mensuplarının sermayenin işçi sınıfı içindeki siyasal uzantıları olmalarıdır. Bunların düzen adına işçi sınıfını ideolojik ve örgütsel denetim altında tutmalarıdır. İşçi sınıfına devrimci bilinç, örgütlenme ve eylem pratiği kazandırılması karşısında hepsinin gerici bir duvara dönüşmesidir. Asıl rollerini sendikal açıdan değil, siyasal açıdan oynuyorlar, bunu önemle gözönünde bulundurmak gerekir.

Dinci-faşist AKP iktidarı herşeye olduğu gibi sendikal alana da yeni bir müdahale ve ilişki tarzı getiriyor. İlkin, kendi sendikalarıyla işçi sınıfı hareketini kuşatıp ele geçirmeye bakıyor. İkinci olarak, yeni yasalarla sendikalara dolaysız biçimde müdahale etmenin yolunu açıyor. Nasıl ki belediye başkanlarını görevden alıyorsa, sendika yönetimlerini de ihtiyaç üzerine görevden alma yolunu gitmek gibi. Sınıfı tümüyle kuşatmak ve denetim altında tutmak istiyorlar.

Sermaye sınıfı, sermaye devleti, düzen partileri ve her renkten sendika bürokrasisi... Dışardan işçi sınıfının içine uzanan ve onu her açıdan denetim altında tutmaya çalışan bir kuşatıcı zincir bu. Sermaye sınıfı tümümün arkasında duruyor. Devlet bu işte aktif taraf, özellikle AKP dönemiyle birlikte bu artık çok doğrudan yapıyor. Düzen partilerinin her biri bunu kendi cephesinden yapıyorlar. CHP, AKP, MHP vb., her biri bunu kendi konumu üzerinden ve kendi tarzında yapıyor. Sahte sol söylem, dincilik, şoven milliyetçilik vb. ideolojilerle aynı ortak sonuç elde ediliyor, işçi sınıfı düzen sınırları içinde ve denetim altında tutuluyor. Ve değişik renklerden sendika bürokratları da bunların sınıf hareketi bünyesindeki dolaysız uzantıları oluyorlar. Nitekim belli bir yerden sonra hedefleri rengini taşıdıkları parti üzerinden parlamentoya kapağı atmak oluyor. Hizmetlerinin karşılığını bir de buradan almak istiyorlar. İster Hak-İş başkanı ol, ister Türk-İş başkanı ol, isterse DİSK başkanı, fark etmez.

Birbirini izleyen DİSK başkanlarını alalım. Rıdvan Budak, Süleyman Çelebi ve son olarak da Kani Beko, tümü de sırası geldiğinde kapağı parlamentoya attılar. Bunlar burjuva politik akımların sınıf içindeki uzantılarıdır. Asli misyonları işçi sınıfını düzen adına denetim altında tutmaktır.

Emeğin korunması mücadelesinin devrimci ele alınışı

Avrupa'da bir dönem sosyal-demokrat sendikalar işçilerin ekonomik ve sosyal hakları için iyi kötü mücadeleler veriyorlardı. Fakat bu onların sermayenin işçi sınıfı içindeki uzantıları olduğu gerçeğini hiç de ortadan kaldırmıyordu. Sermaye sınıfı o tarihsel dönemde, ki kapitalist ekonominin genişleme dönemiydi, bu tavizleri verebilecek durumdaydı. "Sosyal devlet" ve dolayısıyla "sosyal barış" bunun ideolojik motifiydi. Sendikalar, işçi sınıfının kazanımlarını tek tek patronlar karşısında savunuyor görünüyorlar ama gerçekte aynı rolü oynuyorlardı. Bugün ise işçinin ekmek mücadelesini bile vermeden bu aynı rolü oynuyorlar.

Bunun karşısında sendikal cephede sınıf devrimciliğinin perspektifi ne olmalıdır? Yanıtı programımızda var; emeğin korunması mücadelesini toplumsal devrim mücadelesine bağlamaktır. İlkesel farkımız budur. Bizim asli kaygımız sözüm ona tutarlı sendikacılar olmak ve böylece işçi sınıfının hak mücadelesini kendi sınırları içinde başarıya ulaştırmak değildir. Biz elbette bunu yaparız, emeğin korunması mücadelesini tutarlılıkla yürütür, böylece işçi sınıfını fiziki ve manevi çürümeden korumaya çalışırız. Ama bunu da şaşmaz biçimde sosyal devrim mücadelesi hedeflerine bağlamaya bakarız. Bunu yapmadığımızda, en iyi durumda Avrupa'daki kapitalist genişleme döneminin sosyal-demokrat sendikacılarıyla aynı konuma düşeriz.

Dolayısıyla sınıfın ya da mücadelenin kazanımlarını, başarı mıdır başarısızlık mıdır diye tartışırken, bunu kendi açımızdan tartışacağız. Müdahalemizdeki başarıyı tartışacağız, sendikanın aldığı birtakım hakları değil. Farklı kategoriler bunlar. Bazen elde edilen kazanımlar sınıfı düzene bağlamanın etkili araçlarına da dönüşebilir pekala. Buradan bakabilmeliyiz soruna.

İa: Komisyon olarak, "Sınıf mücadelesi ve TİS süreçleri" alt gündemine geçmeden önce bir iki noktayı belirtmek istiyoruz. Sendikalar ve sendikal bürokrasiye karşı mücadele tartışmaları üzerinden, arada Ch yoldaşın birtakım hatırlatmalarından da hareketle kimi başlıklar çıkartmış olduk. Sınıf komisyonu olarak, yaptığımız tartışmaları başlıklar olarak özetlemenin yararlı olacağını düşünüyoruz.

Güncel çalışmada sendikal mücadele alanında karşımıza çıkan sorun alanlarının nesnel zemini, Ch yoldaşın da konuşmasında vurguladığı nokta. Sendikalar bugün var olduğu kadarıyla emeğin korunması mücadelesi kapsamında yapabileceklerini en sınırlı haliyle dahi yapmıyorlar. Bu, bugün için çok temel bir yerde duruyor. Yoldaş '70'li yıllar örneğini verdi, '70'li yıllar ile bugünü kıyaslayan birtakım tanımlamalar yaptı. Bugün sıradan bir servis sorununa bile müdahil olmayan sendikalar gerçeğiyle karşı karşıyayız. Sendikaların bu tablosu, devrimci partinin asli misyonu olan sınıfa siyasal müdahale ve bilinç taşıma görevlerine ek yükler getiriyor. Devrimci siyasal çalışma sendikal mücadele alanının boş bıraktığı alanı da doldurmak, üstlenmek zorunda kalıyor. Ya da bu zeminde de daha güçlü bir müdahale gerçekleştirebilmek gibi bir sorumlulukla yüz yüzeyiz. '70'lerde de böyleydi elbette. Sendikalar, sendikal bürokrasi emeğin korunması ekseninde daha güçlü süreçler işletse de, biz yine aynı kapsamda müdahalelerimizi gerçekleştirirdik. Fakat bugünkü tablo ve görevler çok daha ağır, çok daha boyutlu. Bu durum, yüklenen ek sorumluluklar, siyasal çalışmamızın ve kimi sorun alanlarımızın nesnel zemini durumunda.

Başlıklardan bir diğeri, sendikalar içinde çalışmanın, buralarda mevzi tutmanın koşulları var mıdır, yok mudur sorusu. Bunun cevabı hem tartışmalardan hem de Ch yoldaşın ifade

ettikleri üzerinden açıklık kazandı. Bu soru ve yapılan vurgular, bugünün zorlu koşullarında bununla nasıl baş edeceğiz, neler yapılabilir kapsamındaydı. Evet bugün koşullar daha zor. Ancak bu koşulları değiştirebilecek zeminleri yaratmamız, bu konuda daha güçlü bir irade ortaya koyabilmemiz gerekiyor. Daha uzun erimli düşünebilmemiz gerekiyor. Yersiz bir biçimde bir an önce adım atma tavrıyla değil de, sınıfın mücadele dinamiklerinin biriktirilmesi üzerinden de düşünmemiz, adımlarımızı buna uygun atabilmemiz gerekiyor. Sınıf dinamiklerinin biriktirilmesini nitelikli bir zemine kavuşturmamız gerekiyor. Nitelik konusu sınıf mücadelesinin ihtiyaçlarına yanıt üretebilmek noktasında önemli bir yerde duruyor. Siyasal müdahalemiz bu kapsamıyla da çok önemli.

Tartışmalar içinde öne çıkan bir başka özel konu var. Sendikalarda birtakım ilerici unsurlar var. Dayanak noktası olabilecek sendikacılar, sendika uzmanları var. Birtakım olanaklar, mücadele dinamikleri var. Bunlara dair yaklaşım sorunu var. Nasıl davranacağız? Kendimizi bunlar karşısında nasıl konumlandıracağız? Bunlara dair tutumumuz ne olacak? Tartışmaların içinde birçok yönüyle ifade edildi. Temel perspektifler vurgulandı. Sonuçta bu dinamiklerin olumlu, ileriye dönük yanlarından tutabilmemiz gerekiyor. Onların daha mücadeleci damarlarından, sınıf mücadelesine katkıları ekseninde tutmaya çalışacağız. Engelleyici, gerici yanlarını ise sürekli bir mücadelenin konusu haline getireceğiz.

Bunu bütünleyecek bir yön olarak, mücadele içinde bu dinamikleri temelde bir anlayışa kazanma çabasını esas almalıyız. Bu devrimci sınıf mücadelesi bakışına kazanma çabasıdır. Bu ise sürekliliği içinde ideolojik-politik mücadele üzerinden olabilir. Bunları yinelemiş oldum. Aslında sizin nitelikli bir birikim yaratma çabanız varsa, sendikal bürokrasiye karşı mücadele ekseninde de siyasal mücadele esastır. Bunu temel bir yön olarak işleyebilmemiz gerekir.

Yine yoldaşın vurguladığı yerden, şunu yeniden ifade etmenin önemli olduğun düşünüyoruz. Sermaye düzeninin temel dayanaklarından birini sendika bürokrasisi olarak tanımlıyorsak, ona karşı mücadelenin temel yanı politik mücadele olabilmelidir. Güçlü bir politik mücadele yürütmek ve pratiğini her yönüyle mahkûm edebilmek gerekir.

Sendikal bürokrasiye karşı en etkili mücadele yöntemi ise, Greif şahsında ortaya çıkan pratiğimizdir. Sendikal bürokraside gedik açabilmek, kendi zemininde ve bütünlüğü içinde -taban demokrasisi, taban inisiyatifi, sendikal örgütlülüğü fabrikanın içine taşımak vb.- somut örnekler yaratabilmek çabasıdır. Sınıfın birleşik mücadelesini yaratabilme çabası üzerinden de ifade ettiğimiz bir yöndür bu. Bunun fabrika merkezli mevzi yaratma çabamız ile bütünlüğünü kurabilmemiz, bu çabamızı güçlendirebilmemiz gerekiyor.

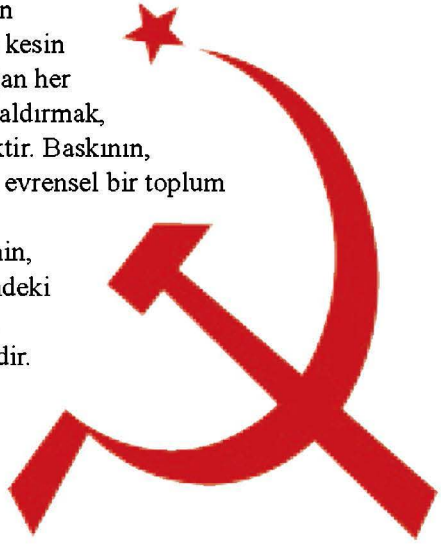
Son bir vurgu. Sendikal bürokrasinin gücü nedir? Bu kadar güçlü olabilmesinin nesnel zemini, sınıfın hareket kabiliyetinin olabildiğince dar olmasıdır. Bu darlığı bir parça aşabildiğimizde bu kabuk da kırılmaya başlayacaktır. Metal Fırtınada gördüğümüz bu olmuştur. Greif gibi güçlü bir direniş karşısında her renkten sendikal bürokrasi düşmanca tutum alıyor. Küçük hareketlenmelerde bile bastıkları zeminin zayıf olduğunu bilerek tedirgin oluyorlar.

Bu kapsamda söyleyebileceklerimiz özet olarak bunlar.

TKİP 21. Yılında!..

Sınıfın ve devrimin partisi!

Partimiz komünist sıfatı taşımaktadır, o komünizmin partisidir. Nihai hedefi, toplumun sınıflara bölünmesine kesin bir biçimde son vermektir. Böylece bu bölünmeden doğan her türlü toplumsal ve politik eşitsizliği tamamen ortadan kaldırmak, onun ürünü olan her türlü kötülüğü kökünden yoketmektir. Baskının, sömürünün, her biçimiyle köleliğin ilelebet yokedildiği evrensel bir toplum düzenine ulaşmaktır.

Partimiz devrimci bir kimlik taşımaktadır; o devrimin, proletarya devriminin partisidir. Bugün partimizin önündeki temel devrimci görev, burjuvazinin sınıf egemenliğinin yıkılması, iktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesidir. Sırtını emperyalizme dayamış mevcut burjuva sınıf egemenliği, bugün toplumumuzun karşı karşıya bulunduğu tüm temel toplumsal ve siyasal sorunların gerçek kaynağıdır. Bu sorunları çözmek egemen burjuva sınıfı devirmekten, onun egemenlik aygıtı olan mevcut devlet iktidarını şiddete dayanan bir devrimle yıkmaktan, yerine proletaryanın tüm emekçilerin desteğine dayalı devrimci iktidarını kurmaktan geçmektedir. Emekçilerin sömürüden ve her türlü demokratik hak yoksunluğundan, ülkenin emperyalist kölelikten, mazlum Kürt halkının sömürgeci boyunduruktan kurtulabilmesinin biricik gerçek yolu buradan geçmektedir. Partimizin bugünkü devrimci stratejik çizgisinin esası budur.

Partimiz işçilerin, işçi sınıfının partisidir. Partimizin işçi sınıfının temel çıkarları dışında bir çıkarı, temel amaçları dışında bir amacı yoktur. İşçi sınıfı toplumumuzu bugünkü çürüme ve kokuşmadan muzaffer bir devrimle çekip çıkarma yeteneğinde olan tek gerçek toplumsal güçtür. Devrimimiz ancak bu sınıfın önderliğinde başarıya ulaşabilir. Partimizin temel tarihi misyonu bu doğrultuda işçi sınıfına yol göstermek, ona bugünkü mücadelesinde önderlik etmektir. Bunda başarılı olabilmek için işçi sınıfıyla et ve tırnak gibi kaynaşmak partimizin en acil görevidir. Bu tüm öteki emekçi katmanlara, toplumun tüm öteki ezilen kesimlerine başarıyla önderlik edebilmenin de biricik maddi güvencesidir.

Partimiz Türkiye'nin onyılları bulan devrimci teorik ve pratik birikiminin en ileri düzeyde özümsenmesinin ve onun devrimci temeller üzerinde ileriye doğru aşılmasının bir ürünü olmuştur. Bu konum ve kimliği ile partimiz, proletarya devrimi davasına ve sosyalizme samimiyetle inanan tüm devrimcilerin altında birleşebilecekleri bir bayrak yükseltmiştir. Partimizin kuruluşu komünist olmak iddiasındaki tüm devrimcilere bu bayrak altında birleşme çağrısıdır.

(TKİP Kuruluş Kongresi Bildirgesi'nden... / Kasım 1998)